

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

FLACĂRA

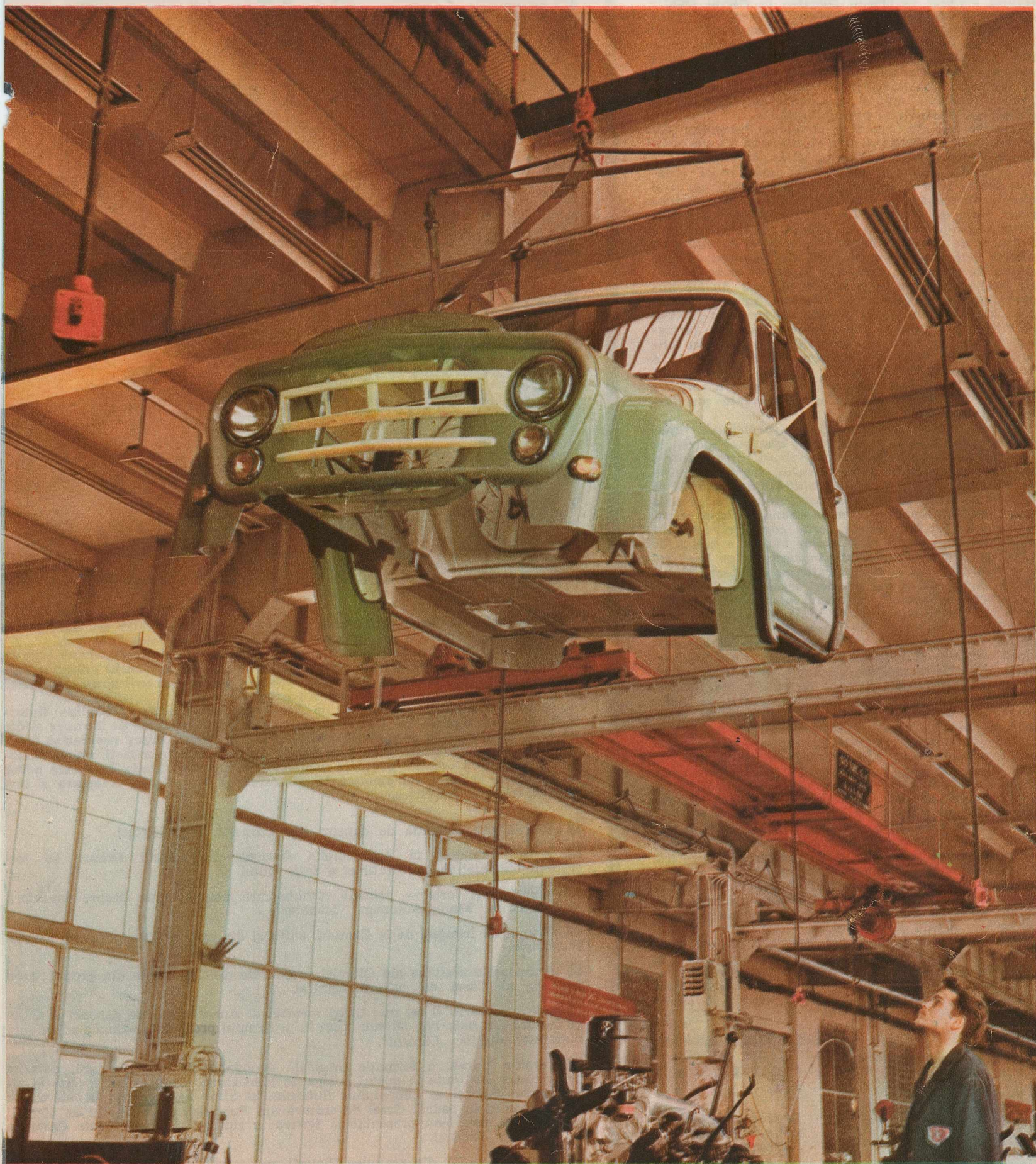
32

METAMORFOZE PE BANDĂ

În leagănul de cremene al Anzilor

„ȘOSEAUA NORDULUI” PE PLATOURI

Anul XIII nr. 32 (480) — 8 august 1964

Anotimpul culturii

de Aurel BARANGA

Nu s-au stins bine ecourile Festivalului filmului, ne mai stăruie în auz acordurile melodilor lansate — cum se spune cu un termen de specialitate — cu prilejul Festivalului muzicii numite, cum afirmam și cu un alt prilej, impropriu „ușoară“ — și vara anului 1964 întâmpină sărbătoarea libertății în sunetele cîntecului popular dezlănțuit frenetic, în ritmul jocurilor explozive, venite din satele tuturor regiunilor țării, și panorama pitorească și de gust a costumelor lucrate cu mîna și cu acul, după normele unei estetici inegalabile. 1.200 de artiști amatori din diferite regiuni ale țării și-au dat întâlnire săptămîna aceasta la Mamaia, Constanța și Eforie Nord, la Sinaia și Predeal. Într-un amplu și emoționant Festival al cîntecului, dansului și portului popular.

Comori ale artei noastre populare, transmise din generație în generație și care au dobîndit o nouă strălucire în cei douăzeci de ani, ne-au încîntat încă o dată ochii. Vara de odinioară, anotimp al leneviei sleite, cînd o minoritate de privilegiați snobi și dezabuzăți evada pe falezele mondene ale Mediteranei, vara de altădată, toropită de zăduf, s-a transformat într-un anotimp al culturii. Țara întreagă e brăzdată de turneele teatrelor pornite în expediție cu piesele cele mai reprezentative ale stagiunii trecute, slujite de interpreți străluciți. În orașe, unde îndărăt cu două decenii nu poposea nici o trupă, au loc stagiuni estivale asigurate de colective diverse, spectatori locali aflîndu-se în situația să compare și să-și manifeste preferințele. Treci printr-un tirg — termenul a căzut de mult în desuetudine — și citirea afșelor de pe ziduri se transformă într-o oglindă a dinamicii culturale. A trecut Teatrul Național din București, e așteptat cel din Craiova sau filarmonica ieșeană, Teatrul de estradă din Constanța sau formația de operetă din Cluj.

De la un colț la altul al țării Spartachiada republicană constituie la rîndul ei un spectacol măreț, la care participă sute de mii de tineri prinși într-o întrecere a spiritului și a trupului, sportul încetînd de mult să mai fie o simplă exhibiție de forță. Și în direcția aceasta, de la ce a fost odinioară și pînă la vasta realitate sportivă contemporană, distanța e astronomică. Țin bine minte verile copilăriei mele îndepărtate cînd copiii mahalalelor băteau o minge de cîrpă pe maidane dezolante în vecinătatea imediată a gunoaielor, surse permanente de accidente și infecții. Sigur, exista pe vremea aceea și o îndeletnicire sportivă „nobilă“, rezervată unei restrînse categorii de inițiați: terenul de tenis și cursa de automobil cu o bătaie cu flori la șosea. Priveam de departe, la acea lume înaltă și ni se părea descînsă dintr-o altă planetă. Privesc astăzi stadioanele, sălile de gimnastică, piscinele, asist la întreceri, la această uriașă demonstrație de putere, îndrăzneală, fantezie, pe care o face tineretul nostru, și însuși contemplarea acestui spectacol e un izvor de sănătate, de bucurie și de mîndrie.

Nici o vîrstă n-a fost uitată, nimeni n-a fost omis de la prînzul culturii. În taberele pionierilor programul zilnic e o imagine elocventă a felului cum cresc copiii noștri; în casele de odihnă unde oamenii muncii își împrăspătează forțele, rețeta medicului și regimul alimentar își dau mîna cu un program cultural agreabil, adecvat. În locurile cele mai neumbrate sosește seara caravana cinematografică sau o formație de artiști amatori a căror măiestrie devotată farmecă.

Socialismul a alungat mizeria, socialismul a alungat plictiseala și tristețea, vestigiile ale unui registru moral căzut. Cartea e pe masă, aliment de fiecare zi, scena, ecranul, dansul, cîntecul au devenit paharul cu apă proaspătă și răcoritoare.

Vara zădufului de odinioară, vara arșiței pustiitoare cu oerul gurii și cu sufletul arse de sete, a pierit ca o nălucă a unui trecut îngropat pentru eternitate.

În lumina festivă a soarelui socialismului, vara noastră a devenit un anotimp al culturii, al civilizației și al fericirii de a trăi.

COPERTA NOASTRĂ

Se montează cabina unuia autocamion „Carpați“.

Fotografiile de Clara SPITZER

UN FESTIVAL A

Frumusețea cîntecului, dansului și portului nostru popular s-a revărsat în zilele săptămîinii acesteia pe cîteva scene de pe litoral și Valea Prahovei.

1.200 (din cei un milion) de artiști amatori aparținînd celor mai bune grupuri folclorice din cîteva regiuni ale țării și-au dat concursul în cadrul primului Festival al cîntecului, dansului și portului popular, închinat cu entuziasm sărbătoririi celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei.

Vestiții călășari din Pădureții de Argeș, dansatoarele de la Căplina, țipuri-turilo din Oaș, nunțile din Lueriu și Stoicănesti, fecioreasca de pe Tirnave și din Făgăraș, tarafurile de pe malurile Jiului și ale Prahovei, întreg programul festivalului a demonstrat încă o dată nu numai neasemuitele frumuseți, marea varietate și bogăția a creației populare românești, dar și contribuția de seamă adusă de mișcarea artistică de amatori la păstrarea și dezvoltarea creatoare a tradițiilor noastre folclorice.

1 Flăcăii din formația de dansuri din Cornești, reg. Ploiești.

2 Artiștii amatori ai Ansamblului folcloric al regiunii Brașov au fost oaspeții Mamaiei în cea dintîi zi a festivalului.

3 Măiestrie și forță — primele cvintete care trebuie spuse despre dansatorii din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară.

4 Grupul de frunzași de la Căminul cultural din comuna Dragodănești, raionul Tirgovîște.

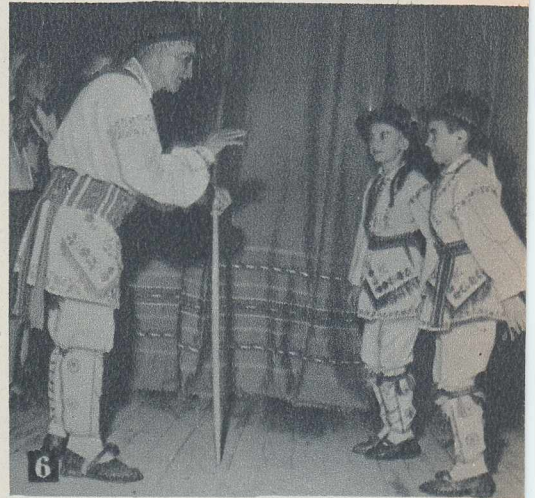
5 Frumoasele costume ale Olteniei prezentate de cîteva fete din grupul vocal folcloric al Casei de cultură Caracal.

6 Cel mai bătrîn și cel mai tineri membri ai Ansamblului de dansuri al Casei de cultură din Balș, reg. Oltenia, care în programul prezentat la Sinaia au executat binecunoscutul joc „Căusul“.

7 Familia Udrea, o formație muzicală cunoscută în întreaga țară, datorită programelor susținute la postul nostru de televiziune. Tatăl și cei 7 copii ai săi sînt niște virtuoși ai cimpoiului, fluierului și altor instrumente populare. Cu toții activează în cadrul Casei de cultură din Pucioasa, iar buchetul de melodii populare pe care l-au prezentat la festival a ridicat în picioare sala Casei de cultură din Predeal.

8 Costum popular din regiunea Ploiești, prezentat de Steluța Stan din grupul vocal al Palatului culturii din Ploiești.

ARTEI NOASTRE POPULARE

**ALBUM
FOTOGRAFIC
1964:**

BUCUREȘTI

Aleea Tonola.
Foto: G. BĂDESCU

1944-1964

PRIN
CETĂȚILE
INDUSTRIEI
NOASTRE
SOCIALISTE

METAMORFOZE

PE BANDĂ

Să privim împreună fotografia alăturată, în care fotoreporterul nostru a surprins momentul lansării unui autoșasiu pe banda de montaj general de la uzinele „Steagul roșu” din Brașov. Ajutați de imaginație, să ne închipuim că ea s-ar anima subit, transformându-se într-un mic ecran cinematografic. Am vedea atunci cum acest schelet metalic coboară într-o hală imensă, se aliniază docil în urma altor patrusprezece șasiuri și, fără să zăbovească o clipă, alunecă încet, aproape imperceptibil, pe spinarea benzii transportoare care, de-a lungul a 65 de metri, îl va conduce într-o călătorie plină de surprize. Și, lucrul cel mai important, am vedea cum iscusiții montori, înșirați de o parte și de alta a covorului metalic, adaugă cu mișcări calme, precise, noi și noi elemente, obținând într-o metamorfoză rapidă, imaginea definitivă a autocamionului „Carpați”.

Pentru ca cititorul să-și poată imagina mai concret ritmul în care se produce această metamorfoză, îi oferim un exemplu: de când a început să parcurgă aceste rînduri și pînă acum nu s-a scurs nici măcar un minut. Dar în acest scurt răstimp pricepuții montori care au luat în primire șasiul la capătul benzii au și asamblat puntea din spate a autocamionului și suportii

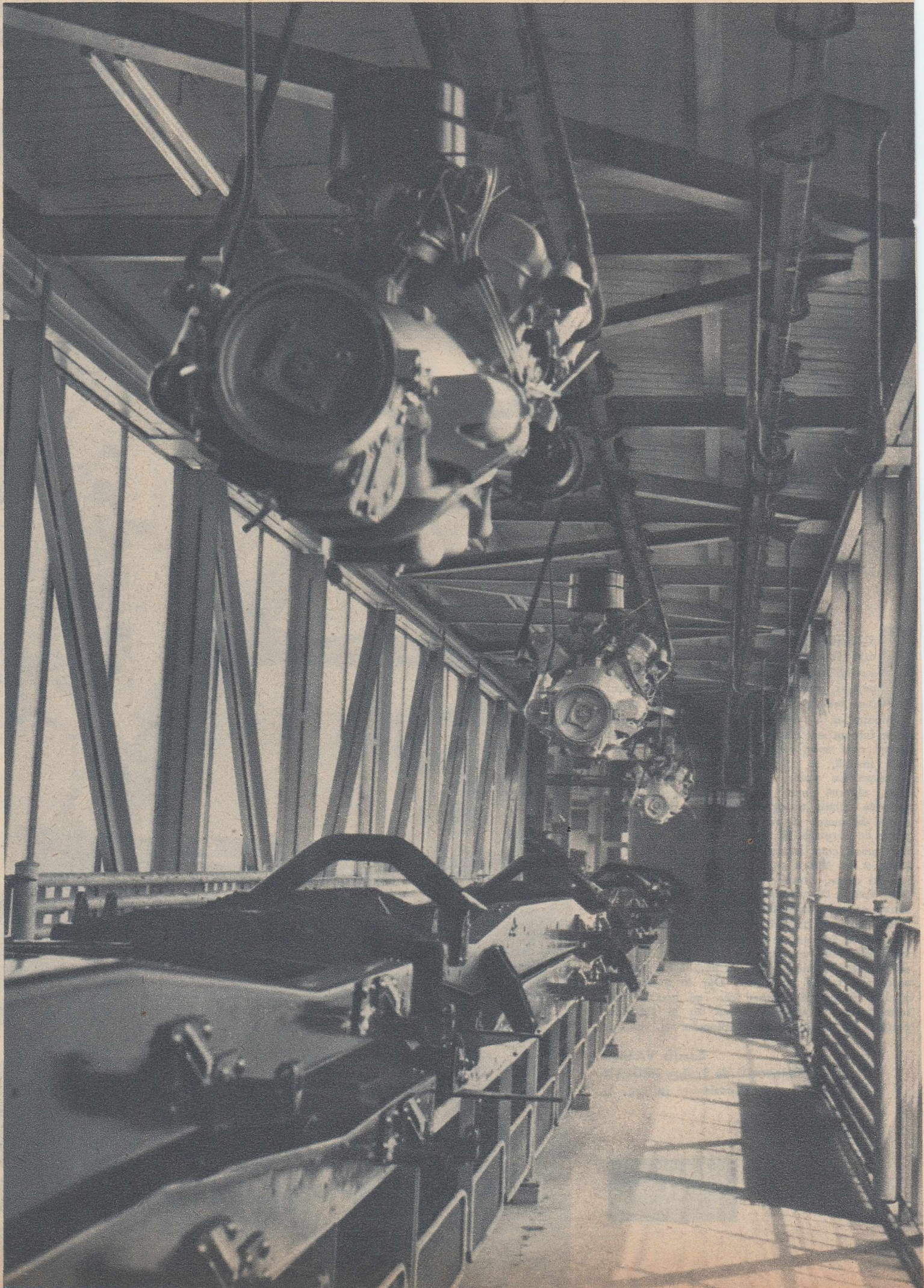
Zamfir VASILIU
Fotografii de Traian PROSAN
(Continuare în pag. 7)

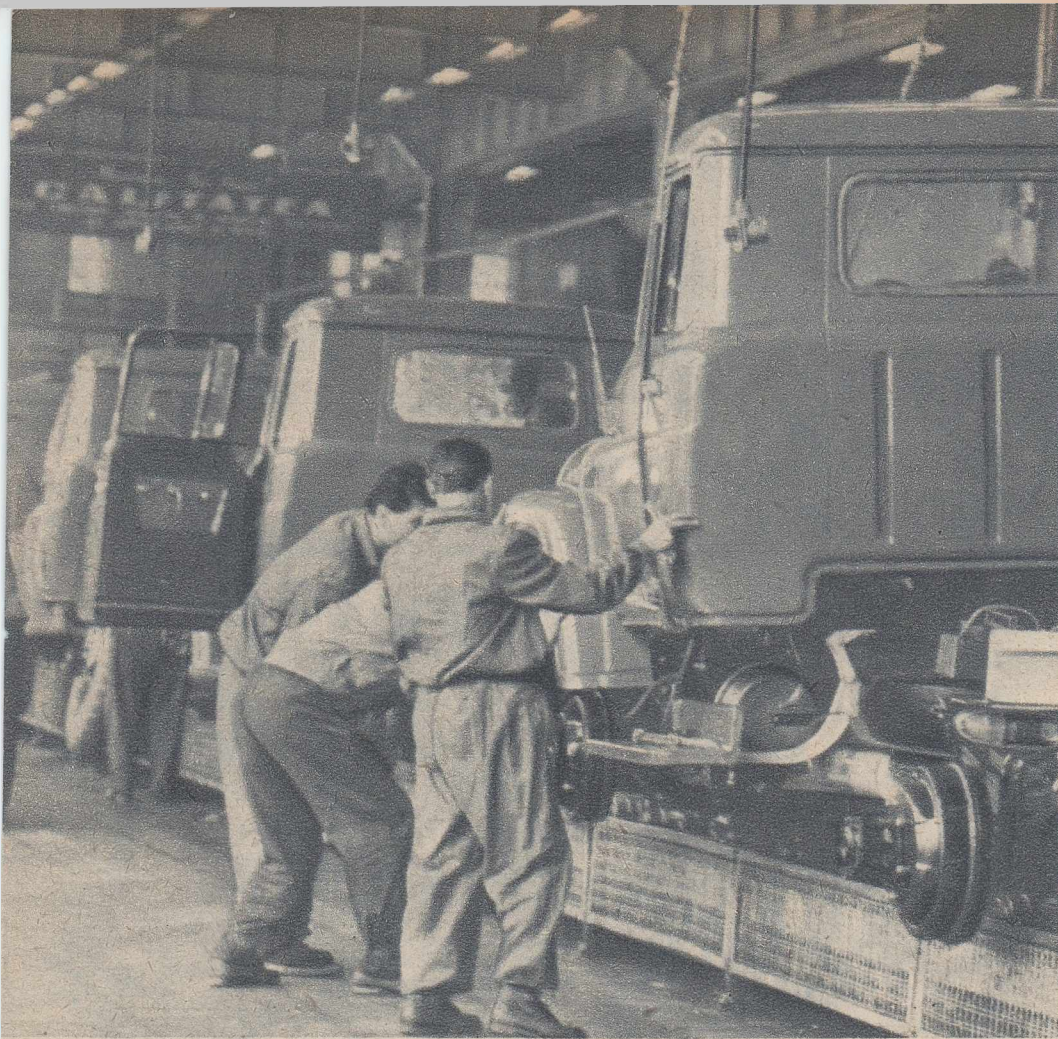
Un nou șasiu este
lansat pe banda
de montaj.

METAMORFOZE PE BANDĂ

Două benzi paralele poartă spre
hala de montaj motoare și șasiuri.

De aici, pînă la tactul unde se montează cabina, șasiul își va continua călătoria cu înfățișare de autocamion.

de semnalizare. Șasiul, astfel îmbogățit, alunecă acum liniștit spre montorii din tactul următor, pentru a suferi o nouă transformare...

TACT

Folosit atît de des, cuvîntul are pentru cei mai mulți dintre noi doar înțelesul de măsură, de cadență în muzică, de simț al măsurii în comportarea cuiva, de ritm de mișcare în dans, în mers etc. Poate mai puțini sînt acei care știu că *tact* este și denumirea pe care o are un post fix, format dintr-unul sau mai mulți muncitori care execută într-un anumit timp o serie de operații în vreme ce banda transportoare alunecă de la un post la altul.

Urmărind felul în care se desfășoară munca în hala de montaj general a uzinelor „Steagul roșu”, ești de acord că denumirea dată posturilor fixe care operează de-a lungul benzii exprimă de fapt elementul cel mai caracteristic al acestei munci: ritmul constant al activității fiecăruia în parte, ceea ce asigură ritmicitatea netulburată a complexului proces de montaj a autocamionului.

Insoțind autoșasiul în călătoria pe care o face din momentul cînd coboară pe bandă de la tactul unu, pînă cînd trece și de tactul cincisprezece, ești martorul unor metamorfoze care se săvîrșesc și se repetă în cadrul unor coordonate precis stabilite. Nici nu a parcurs o treime din lungimea benzii și autoșasiul a și fost îmbogățit cu punțile din față și spate, cu axul cardanic și cu instalația de frînă, după care, cu ajutorul unui dispozitiv special, se efectuează întoarcerea șasiului în poziție normală. Încă vreo zece metri de drum, și, dotat cu mecanismul de direcție, autoșasiul sosește la tactul nouă. În dreptul acestui post, din hala motoarelor, vin pe bandă la intervale precise motoarele argintii; acestea sînt preluate de un monorai care le așază pe banda de montaj. În timp ce la tactul alăturat se face gresarea articulațiilor, alimentarea cu ulei a motorului și alimentarea cu valvolină, o sonerie vestește că din hala de la etaj a atelierului de montaj coboară o nouă cabină. Acolo, ea a fost dotată cu instalațiile de bord. De la tactul unsprezece, unde se assemblează cabina, autoșasiul își continuă călătoria avînd acum înfățișarea autocamionului „Car-

pați”. Următoarele două posturi assemblează sistemul de alimentare cu benzină a motorului și capacul cutiei de viteză, montează sistemul de răcire a motorului și autocamionul sosește la „încălțat”. Din dreapta și din stînga benzii, două litfuri aduc de la subșolul halei roțile gata de drum. Cu ajutorul unor chei speciale de înșurubat, doi oameni montează roțile, în vreme ce alți doi assemblează capota motorului. Pe ultimii metri de bandă, oamenii de la tactul cincisprezece fac legăturile sistemului de frînă și ale ambreiajului, amorsează cele două sisteme, montează scaunele din cabină și aștern covorașele pe podea. În ultimele secunde de găzduire pe banda metalică,

autocamionul este alimentat cu apă și benzină și se fac legăturile de pornire a motorului. Cînd roțile din față au coborît de pe conveier, se pornește motorul. Din această clipă, autocamionul își poate continua călătoria cu forțe proprii.

CLAXONATUL... PERMISI

Hala de montaj este în general destul de liniștită. Oamenii se pot înțelege între ei fără să ridice glasul. Un singur om vorbește foarte tare: Pahoi Gavrilă, un bătrînel foarte sprinten, care, așa după cum o spune, peste cîteva luni „va intra în penzie”. El însă vorbește cu glas tare, pentru că mai tot timpul este pus pe glumă și vrea să se facă auzit de cît mai mulți dintre tovarășii de muncă. Altfel, conveierul alunecă liniștit, sculele acționate cu aer și curent electric nu tulbură prea mult liniștea, iar huruitul surd al monoraiurilor care coboară diferite repere nu deranjează prea mult. Doar clopoțelul care anunță din cînd în cînd coborîrea unei noi cabine îndrăznește să se ia la întrecere cu glasul lui moș Pahoi.

Și totuși. La răstimpuri regulate, din capătul terminus al benzii izbucnește un duduie îndrîjit de motor umplînd de vuiet întreaga hală. Și culmea, deși pe întreg teritoriul orașului Brașov — ca de altfel în alte multe orașe ale țării — claxonatul este interzis, aici, în hala de montaj, șoferii de încercare fac să răsunе claxoanele pe toate glasurile fără nici o teamă că vor fi penalizați.

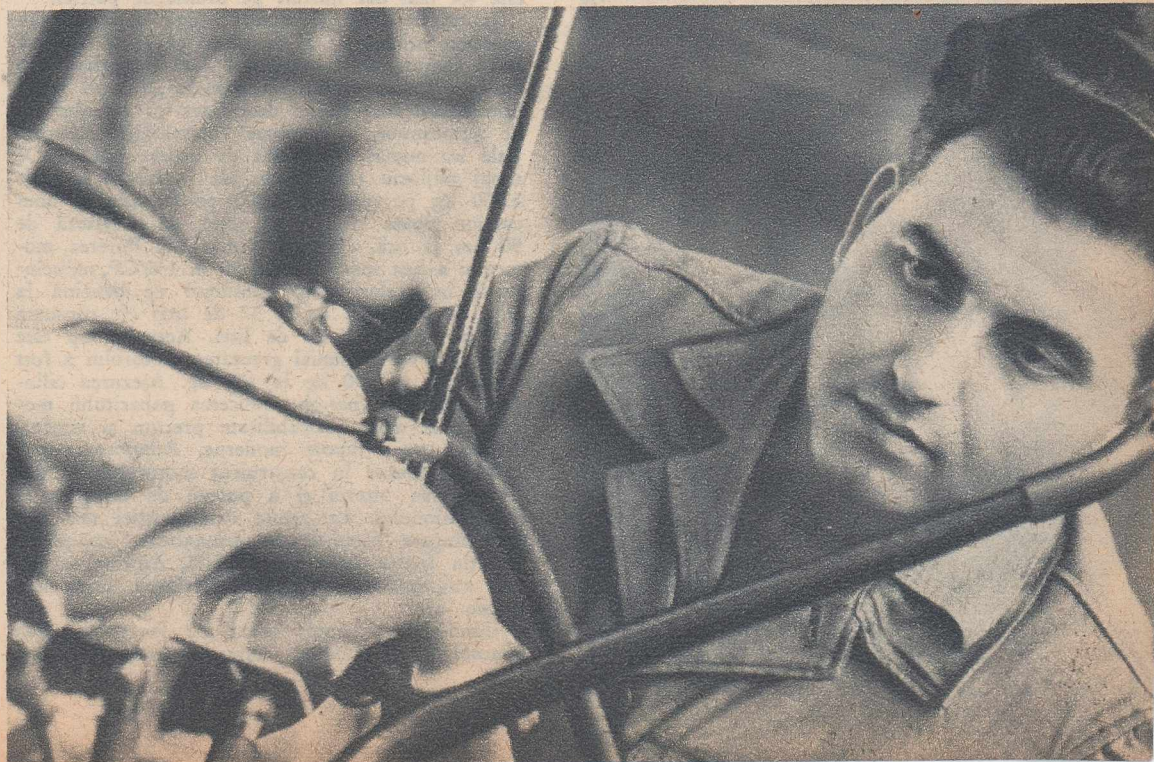
CARTEA DE VIZITĂ: CAUTATEA

Calitatea produselor este una din preocupările de frunte a constructorilor de autocamioane de la „Steagul roșu”. Această preocupare se reflectă în chip grăitor în principiul după care se călăuzesc toți muncitorii în activitatea lor: ne controlăm singuri, răspundem de operațiile pe care le facem. Acest principiu exprimă în același timp mîndrie, siguranță, conștiință înaltă. În aceste condiții, celor doi controlori de calitate care împart egal între ei lungimea benzii de montaj, nu le rămîne decît să confirme pe cartea de vizită a fiecărui camion buna calitate a lucrărilor efectuate de muncitorii celor cincisprezece tacte.

Totuși, pentru ca beneficiarii să primească un produs cît mai bine pus la punct, autocamionul este luat în primire de alți muncitori care efectuează eventualele reglări începînd de la motor, ambreiaj și pînă la faruri și claxoane. De-abia după aceea ele sînt predate șoferilor mecanici și tehnicienilor care supun camioanele la probe statice și dinamice. Dacă în decursul acestor probe rezultă eventuale nevoi de remedieri, ele se efectuează, apoi autocamionului i se face o ultimă toaletă pe rampa de spălare, se

(Continuare în pag. 8)

Montorul Mircea Cristescu, fruntaș din secția de montaj general.

METAMORFOZE PE BANDĂ

echipează cu trusa de scule, cu stingător și se predă parcului de livrări cu „bun pentru beneficiar”.

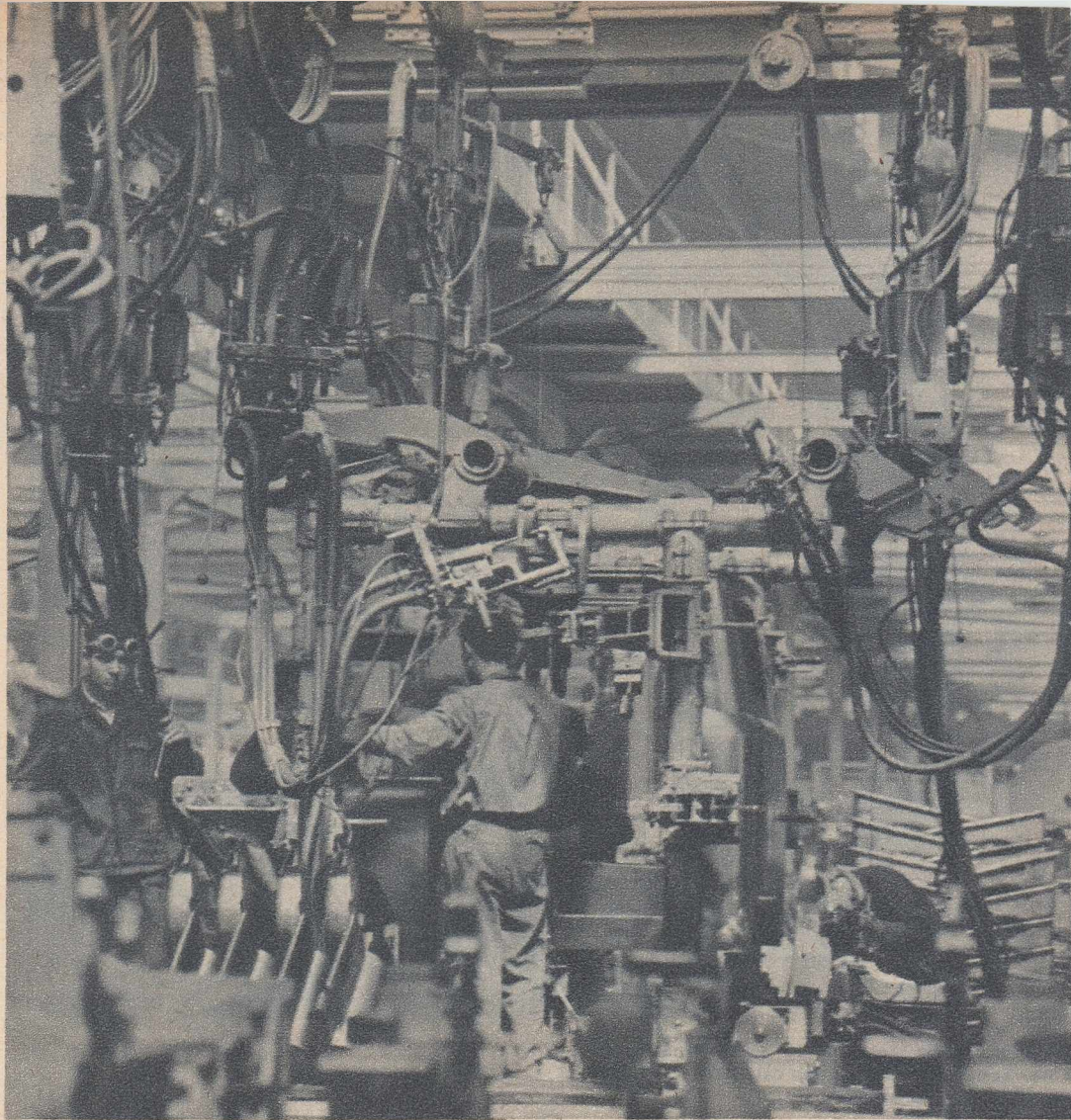
TOATE DRUMURILE DUC LA MONTAJ

Oricine va fi, pentru prima oară, martorul metamorfozei care se înfăptuiește în hala de montaj, va fi profund impresionat de calmul și precizia cu care se lucrează. Nici un semn de încordare, de pripeală. Cel neavizat va fi surprins de faptul că un proces de producție atât de complex se desfășoară într-o ritmicitate atât de perfectă. O discuție cu unul dintre specialiștii uzinei face însă ca toate nedumeririle să se risipească.

Oamenii de la „Steagul roșu” numesc, pe drept cuvânt, secția de montaj general, „barometrul uzinei”. Și inginerul Tiberiu Roth, șeful secției, ne asigură că ei au perfectă dreptate. Oricine vrea să se convingă — spune el — că munca în uzină se desfășoară normal, n-are decît să treacă pe la montaj: dacă conveierul își deapănă netulburat pînza metalică, înseamnă că totul este în ordine.

Intr-adevăr, lipsa unui reper sau a unui singur sortiment de șuruburi ar putea stingheri sau chiar opri curgerea benzii rulante. De aceea, pentru ca lucrul să decurgă normal la banda de montaj, trebuie să existe o colaborare perfectă atât cu toate secțiile uzinei, cît și cu cele peste treizeci de întreprinderi care, cu produsele lor, participă la realizarea autocamionului. Dar nu numai atât. Pregătirea lucrului, organizarea locului de muncă în așa fel încît toate reperatele și

Unul dintre constructorii primelor camioane românești: maestrul Gheorghe Paraschiv.

Linia pentru confecționarea cabinelor de la sectorul capotaj.

sculele necesare fiecărui schimb să fie la îndemînă la timp, are de asemenea o mare importanță. În această privință, colectivul secției montaj general constituie un exemplu. Acest colectiv este în același timp model de disciplină în muncă. Printre membrii lui se numără mulți fruntași cunoscuți în întreaga uzină ca: Isaia Iliescu, Mircea Cristescu, Gheorghe Paraschiv, Alexandru Voinea, Constantin Grumăzescu, Gheorghe Toader, Traian Ștefănescu și mulți alții.

CONSTRUCTORII ȘI OAMENII DE LA VOLAN

Cu siluetă modernă, elegantă, cu culori plăcute, strălucitoare, autocamionul „Carpați S.R.-131” este tot mai des întâlnit pe drumurile patriei.

Judecînd chiar și numai după aspectul său exterior, oricine va fi de acord că el se situează pe o treaptă mult superioară față de primul tip de autocamion produs la uzinele „Steagul roșu”. Specialistul însă îți va demonstra că actualul tip de autocamion a cunoscut îmbunătățiri substanțiale nu numai din punct de vedere estetic. De tonaj mijlociu (capacitatea de încărcare este de 3.000 kg pe șosea și 2.500 pe macadam), noul camion poate circula pe șosea cu o viteză de 90 km la oră, cu sarcină maximă. Puterea motorului a fost sporită de la 90 la 140 CP, reducîndu-se în același timp consumul de benzină la suta de kilometri de la 37 de litri cît consuma vechiul tip, la 25-28 de litri. Actualul tip este mult mai ușor: numai greutatea motorului a fost redusă de la 450 kg la 360 kg. Așezarea cilindrilor în V a permis reducerea gabariturii motorului, o mare maleabilitate precum și confecționarea unei capote moderne. Adaptarea unor soluții moderne în construirea motorului au dus la sporirea vitezei și a puterii de tracțiune a autocamionului. La aceste caracteristici mai pot fi adăugate sistemele de semnalizare complexe, direcția foarte ușor manevrabilă, deplina securitate asigurată de sistemul de frînare, buna suspensie etc.

Conducătorul auto, omul de la volan, bun cunoscător al modului cum se comportă noua

mașină, va confirma oricînd spusele specialiștilor. Mîndru de aspectul frumos al autocamionului „Carpați”, el nu va omite să amintească și de confortul pe care i-l asigură: etanșeitatea perfectă a cabinei, parbrizul panoramic, poziția comodă a scaunului, instalațiile de bord, sistemele de încălzire a cabinei și a parbrizului, brichetă electrică, scrumieră. Și nu va exagera cu nimic, dacă va afirma că în cabina noului autocamion se simte ca într-un autoturism.

INTR-UN DECENIU

Producția de autocamioane românești cunoaște numai un deceniu de istorie. Dar, în acest timp relativ scurt, ea a înregistrat progrese care la ora actuală situează noul tip de autocamion la nivelul tehnicii mondiale.

Mulți dintre actualii muncitori au fost martori ai transformărilor prin care a trecut uzina de-a lungul anilor. Pe doi dintre ei i-am întâlnit în secția de montaj. Maistrul Gheorghe Paraschiv își amintește cu emoție de acele zile de sfîrșit de aprilie 1954, cînd, într-o atmosferă sărbătorească, pe porțile uzinei „Steagul roșu” ieșeau primele o sută de autocamioane. Amintirile reglorului Alexandru Petrescu sînt mai îndepărtate. El a lucrat din 1940 la fosta uzină „Astra”. Sub ochii lui uzina „Steagul roșu” a crescut an de an, a trecut din mers de la un produs la altul: vagoane, utilaj petrolier, rulmenți, autocamioane.

Pentru realizarea noului tip de autocamion a fost necesară reutilizarea întregii uzine. Printre altele, s-a creat o secție de prese, o secție de asamblare prin sudură automată, o vopsitorie utilată modern. S-a dotat cu utilaj nou secția motor, s-a construit secția de montaj general unde toate operațiile se execută pe conveiere de montaj, ceea ce asigură o productivitate la nivelul sarcinilor de plan și o calitate superioară a produselor. Hala de montaj a fost amplasată în poziție perpendiculară pe liniile de fabricație, astfel ca montajul să se facă în flux. În construirea conveierului s-a avut în vedere ca el să răspundă necesității montării unor noi tipuri de camion, dar apropiate de cel actual. Aceasta permite ca în momentul de față să se producă

concomitent autocamioane „Carpați S.R.-131” cu o sarcină utilă de 3000 kg, „Carpați S.R.-132” cu dublă tracțiune, având o sarcină utilă de 2 tone și „Bucegi S.R.-113” care are o sarcină utilă de 5 tone. Pentru eventualitatea introducerii în fabricație a unor tipuri cu caracteristici prea diferite, conveierul poate fi adaptat foarte simplu și într-un timp scurt.

Marile transformări din uzină, tehnica nouă, cer din partea muncitorilor cunoștințe complexe. Ridicarea calificării, specializarea, lărgirea orizontului cultural au devenit o preocupare generală. La ora actuală aproximativ 3.500 de muncitori sînt încadrați în cele 114 cursuri de ridicare a calificării, peste 900 frecventează școlile de cultură generală, un număr de 97 muncitori sînt înscriși în învățămîntul superior și 52 la școala tehnică de maiștri.

Efortul general de ridicare a măiestriei profesionale, munca entuziastă sînt grăitor exprimate de sutele de inovații, de rezultatele întrecerilor socialiste, de depășirile de plan pe care le înregistrează constructorii de autocamioane.

CAMIONULUI ÎI STĂ BINE CU DRUMUL

Importantele înfăptuiri ale industriei constructoare de mașini din ultimele două decenii, ca de altfel în toate compartimentele construcției socialiste, dovedesc posibilitățile creatoare ale popoului nostru. Astăzi producem la nivel tehnic ridicat nu numai tractoare, ci și utilaj petrolier, minier, mașini-unelte, utilaj chimic și energetic, autocamioane...

De sus, din biroul șefului de secție cuprinzi cu privirea întreaga hală de montaj general. Pe conveierul care alunecă fără încetare se repetă aceeași rapidă și ritmică metamorfoză. La răstimpuri egale, unul cite unul, noile camioane „cad” de pe bandă pentru ca peste puțin timp să părăsească hala în vuit de motor și claxoane. Privind coloana lor care nu se sfîrșește, gîndul încearcă să le însoțească de-a lungul miilor de kilometri, pe care îi vor străbate. Și le urezi: drum bun!

Zamfir VASILIU
Fotografii de Traian PROSAN

Călătorie spre secția de vopsitorie.

ANI LUMINĂ

De multe ori, strecurîndu-mă pe sub umbra castanilor ce se înșiră de-a lungul aleilor asfaltate, îmi amintesc de acele zile cînd, cu grijă de buni gospodari, în vreme ce înălțam noile ziduri ale uzinei, sădeam și pomii care aveau să le străjuiască. Au crescut castanii o dată cu uzina. M-am obișnuit cu ei așa cum te obișnuiești cu oamenii în mijlocul cărora trăiești zi de zi și nici nu mai bați de seamă cînd pe tîmpla unui prieten s-au mai ivit cîteva fire argintii. Treceam în fiecare zi pe lângă copaci, fără să înregistreț creșterea lor de la o primăvară la alta. Nu de mult însă, oprindu-mă lângă trunchiul viguros al unui castan, am încercat sentimentul pe care ți-l dă conștiința scurgerii vremii și m-am pomencit murmurînd: „Cît de mari au crescut castanii!”

I-am sădit cu vreo cincisprezece ani în urmă. De atunci, o dată cu ei, uzina noastră a crescut atît de mult, cum de-abia îndrăzneam să vădăm în anii aceia de început: de la cîteva construcții neînsemnate, risipite într-un ocean de bălării înalte, la halele moderne de azi, care se întind pe o suprafață de aproape douăzeci de hectare. Mi-am amintit de

tot drumul străbătut de colectivul nostru într-un deceniu și jumătate, de toate etapele și de toate biruințele noastre: de la prima semănătoare, la complexele mașini agricole pe care le producem azi cu mîile. Apoi, dintr-o dată, giudurile m-au purtat spre un trecut mult mai îndepărtat.

Nu împlinisem treisprezece ani cînd părăseam casa părinților mei, țărani săraci din comuna Adămuș. Pășeam spre ani de ucenicie grea la fabrica „Nitrogen” din Tîrnăveni. Patru ani mai tîrziu, loam drumul Bucureștiului în căutare de lucru. De astăzi dați porneam la drum cu întreaga mea familie, alungată de nevoi tot mai apăsătoare. Au urmat ani plini de lipsuri, de chinuitoare căutări, de trudă necalificată pe unde se nimerea sau meșterind prin ateliere mici, prost utilate, cu patroni lipsiți de scrupule. Prin 1936 m-am angajat lucrător mecanic la fabrica „Fichet”. Muncă istovitoare, prost plătită, tratament umilitor. Așa s-au scurs anii.

Nădejdlor care licăreau în inimi li s-au deschis larg porțile împlinirilor după 23 August 1944. Viața mea și a tuturor oamenilor muncii din patria noastră a trecut pe un făgaș nou. Rosturile vieții noi pe care le deslușeam îmi dădeau puteri și entuziasm. În iunie 1948 intram, alături de alți muncitori, în biroul directorial al fabricii. De astăzi, intram ca săpîni. Vechea fabrică „Fichet” s-a comasat după un timp cu alte întreprinderi mai mici pentru ca apoi, în 1950, aici, pe cheiul Dimboviței să începem a construi noua uzină. Cu fiecare an, s-a schimbat înfățișarea uzinei, s-au transformat oamenii. Astăzi sînt mîndru că fac parte dintr-un mare și hărăit colectiv care se bucură de prețuire, că am fost mator și participant la toate aceste înnoiri.

Ca muncitor mai vîrstnic, îmi amintesc adeseori de anii de tinerie, de exploatare și umilinti. Și de fiecare dată, gîndul plin de recunoștință se îndreaptă către partid, care m-a ridicat la demnitatea de om liber, la viața nouă, plină de lumină, din anii noștri.

Ioan DRAGOMIR
Maistru la uzina „Semănătoarea”

CARTEA

O MICĂ ENCICLOPEDIÉ A MARILOR DESCOPERIRI

Printre numeroasele broșuri de popularizare științifică publicate în ultima vreme în Editura științifică, de către Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor culturale-științifice, sînt de remarcă lucrările din colecția „Mari descoperiri”. Deși de volum restrîns — în general de cîte 50-60 de pagini — ele familiarizează pe cititor cu momente semnificative ale progresului științific.

Colecția, inaugurată prin lucrarea acad. Șt. Bălan „Și totuși... se mișcă” (apărută în preajma celei de-a 400-a aniversări a nașterii lui Galileo Galilei), abordează o problematică vastă: „De la lupă la microscopul protonic” (descoperirea sfințelor microscopice); „Newton — arhitect al științei”; „O teorie care a unimit lumea” (teoria relativității); „Arme noi contra bolilor” (descoperirile lui Victor Babeș); „Tabloul lui Mendeleev”; „Speologia — o știință nouă a străvechilor taine subpămîntene”; „La orizont, pămînt” (descoperirea Americii); „O comoră în... mușcagii” (penicilina); „Sufletul nu mai este o taină”.

„Ultimul născut” al colecției — „Viața în eprubetă” de Radu Efimovici — este și una din broșurile cele mai reușite. Se prezintă încercările oamenilor de știință de a menține în viață (în recipiente de laborator) celule, țesuturi, organe și chiar de a produce în laborator substanța vie. O serie de capitole se referă la transplantarea țesuturilor și organelor, ca și la cunoscutele experiențe ale doctorului Daniele Petrucci, care a determinat fecundarea unui oul uman în condiții de laborator și a putut urmări primele zile ale dezvoltării embrionului în condiții artificiale.

Ceea ce se poate obiecta colecției, după părerea noastră, este faptul că unele broșuri nu sînt suficiente de fidele ideii care stă la baza lucrării, descoperirea sau descoperirile descrise fiind puse în umbră de considerații generale asupra vieții și operii savantului respectiv („Planta verde... laborator al naturii”, de pildă). De asemenea, grafica — mai întotdeauna atrăgătoare — a copertelor nu este secundată de o ilustrație corespunzătoare a textului. Uneori, această ilustrație e foarte săracă

(„Tabloul lui Mendeleev”), altele imaginile sînt șterse, confuze („Viața în eprubetă”), unele broșuri avînd chiar ambele aceste defecte („O comoră în... mușcagii”). Ținînd seama de însemnătatea ilustrației în cartea de popularizare științifică, credem că neajunsul se cere cit mai curînd remediat.

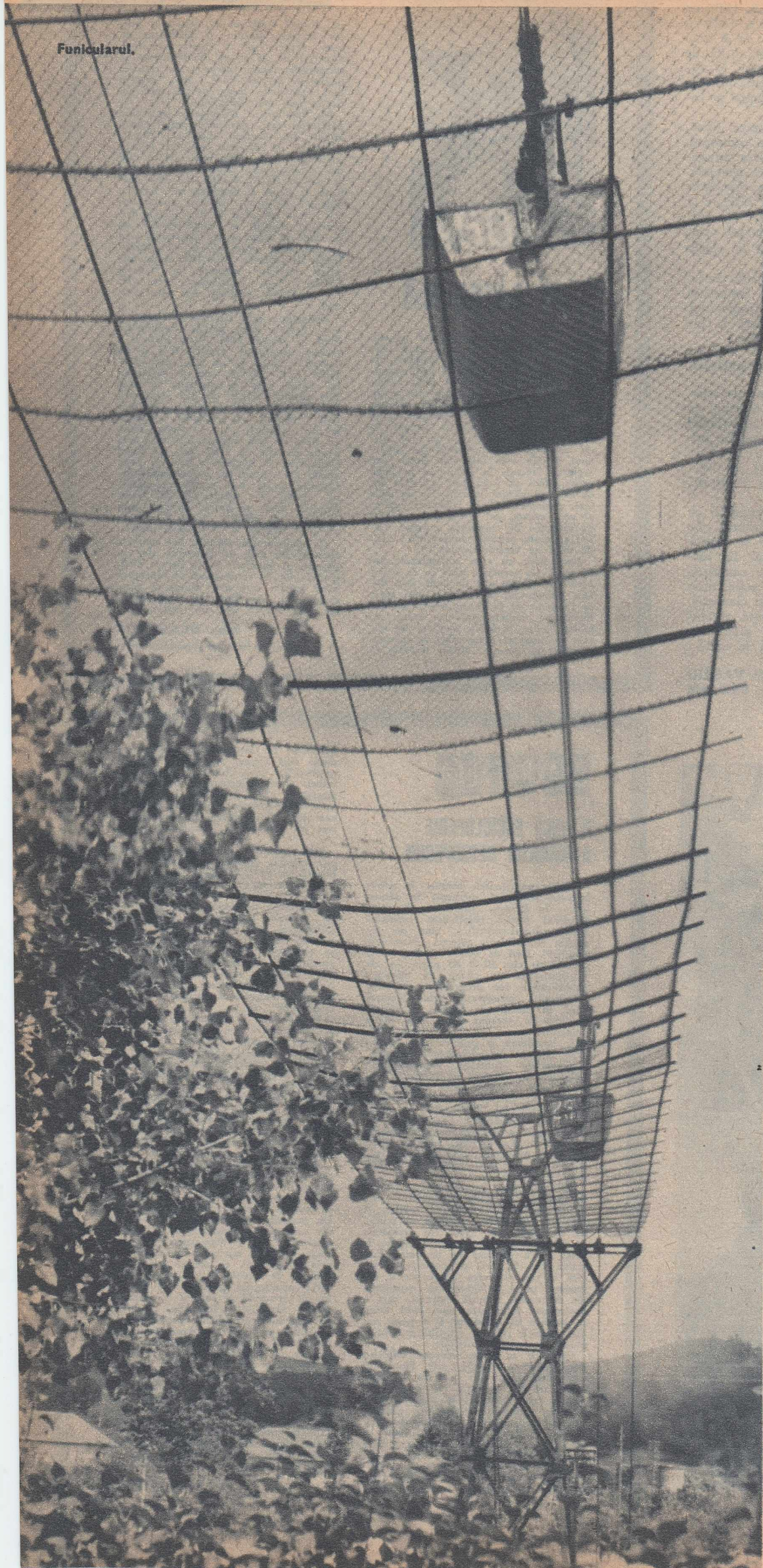
Mai vîrstnică și de aceea mai bogată este colecția „Natură fără taine”, publicată tot de C.R.C.C.S. Și aici, cititorul găsește teme de mare interes, atît dintre cele care pot fi socotite „clasice” în literatura de popularizare a ultimelor decenii („Atomul”, „Ereditatea”, „Universul nesfîrșit și veșnic”, „Din secretele lumii”, „Cum a apărut viața pe pămînt”), cit și dintre acelea care prezintă, în lumina celor mai noi progrese științifice, unele probleme sau discipline științifice recent apărute („Radiațiile și organismul omeneș”, „Neurocibernetică” etc.).

Nu este rîu că în colecție au apărut și unele lucrări mai voluminoase, cu caracter didactic, ca „Zece ore de astronomie” de I. C. Singeorzan, care s-a bucurat de succes printre cititori. Mai trebuie subliniate calitățile literare ale unora dintre broșuri, cum este de pildă „Respirația fierbinte a pămîntului” de A. Lecca. Sînt însă și lucrări care, deși bogate în material factual și utile pentru orientarea cititorului, ne par oricum dezechilibrate în dozarea diferitelor probleme tratate și insuficient de clare („Ereditatea”). Se resimte, totodată, faptul că „Natură fără taine” nu are încă un profil bine definit, unitar.

În ce privește ilustrația, ea este, și la această colecție, sub nivelul textului. Un exemplu concludent îl constituie una din cele mai recente broșuri: „Neurocibernetică” de V. Voiculescu și M. Steriade — foarte meritorie, de altfel, atît prin limpezimea ei cit și prin tema deosebit de actuală (este vorba de aplicarea principiilor generale ale sistemelor de comandă și control la interpretarea funcțiilor sistemului nervos). Această lucrare, ridicînd probleme valabile pentru privitorul la mecanismul gîndirii și la posibilitățile mașinilor electronice, nu cuprinde decît cîteva desene, și ele nesugestive, uneori chiar stingace, sau fotografii șterse.

Dincolo însă de aceste slăbiciuni minore, ambele colecții sînt foarte utile, marcînd o substanțială creștere calitativă față de broșurile similare de popularizare științifică care se editau la noi acum cîteva ani și satisfacînd curiozitatea veșnic vie a cititorului față de noutatea științifică.

I. M. ȘTEFAN

LUMINI

Nu se știe când și cum s-a descoperit pentru prima dată cărbunele din ținutul Muscelului. Peisajul cu dealuri domoale și nesfârșit livezi presărate pe cîinele lor părea să nu trădeze prin nimic existența acestei comori a adîncurilor. Probabil că riul Doamnei, erodînd malurile sale abrupte, a fost cel dintîi miner care a scos la lumină bulgării aceia negri, pietroși, în care s-a transformat cu timpul vegetația ciclopiană a Ponțianului.

Pînă la sfîrșitul veacului trecut, cînd dealurile au început să fie răscolite de tîrnăcoapele cărbunariilor locali, ce căutau stratul de la suprafață ca să smulgă din el cîteva pîndări, singurele locuri de pe aici unde se puteau găsi „pietrele care ard” erau văile cutreierate de ape. Chiar și după deschiderea — prin 1906 — a primelor guri de exploatare, localnicii au continuat să-și procure combustibilul culegîndu-l din nisipul riului. Așa se face că multă vreme renumele ținutului l-au format, mai degrabă, țuica de prună și brînză de burduf, decît această bogăție, pe care pămîntul o ascundea aici și care abia în ultimii 20 de ani avea să-și dobîndească adevărata valoare.

★

De la Cîmpulung-Muscel spre Schitu-Golești drumurile curg alene întretîind rîurile și împletindu-se cu ele. Sînt drumuri de fier străjuite de plantații înverzite și drumuri rutiere, cu asfalt alb, strălucind în soare. Un necontenit du-te-vino de trenuri și mașini; forfota lor neîntreruptă sugerează ritmul viu al circulației din marile regiuni industriale.

Aici, însă, inima industriei pulsează sub pămînt. La suprafață nu ajung decît unele semne pe care vizitatorul nevizitat le descifrează cu greu. Cablul mașinii de extracție de la puțul nr. 1 al minei „Pescăreasa” aleargă fără încetare prin tubul subteran, de beton, lung de 180 metri. O dată cu el urcă și coboară coliviile. Ies vagonete încărcate cu cărbuni, întră vagonetele goale. Locomotive pitice le deplasează dintr-un loc în altul pe o cale ferată miniaturală. La anumite ore din zi și din noapte, în locul vagonetelor intră și ies minerii. Acolo, în adînc, oamenii aceștia au săpat galerii nenumărate pe care perforatoarele electrice, mașinile de încărcat și „pușcătura” năprasnică a explozivilor le adîncesc mereu.

★

„...Pe trupurile goale sudoarea curge șiroaie; fața le e numai apă amestecată cu praf de cărbune pe care o dau jos cu mîna ca pe un noroi... Și din trupurile minerilor ies aburi, ca din niște cazane...”

Cuvintele acestea au fost scrise cu două decenii în urmă de Geo Bogza, într-o carte de un cutremurător realism, închinată minerilor din trecut ai Văii Jiului. Nu ni le-am fi amintit dacă un vechi miner de la Schitu-Golești n-ar fi adus vorba despre perforatoare:

— Știi cît durează azi executarea unei găuri de mină pentru exploziv? Un singur minut. Altă dată ortacul cel mai experimentat reușea să facă același lucru abia într-o jumătate de ceas. Bineînțeles, printr-un efort istovitor.

Același miner ne-a condus la fața locului să ne arate cum se „taie” cărbunele, cum se transportă prin galerii și cum se scoate la suprafață. Nicăieri n-am întîlnit încordarea istovitoare a trupurilor năclăite de sudoare. Nicăieri înțeleștarea directă dintre om și cărbune. O bună parte a greutăților muncii din subteran a fost trecută asupra mașinilor. Ele găuresc pereții abatajelor și ai galeriilor, încarcă bulgării rupți de explozivi, îi plimbă pe benzi transportoare și îi răstoarnă în vagonete.

Ca și în Valea Jiului — unde industrializarea socialistă a transformat din temelii vechile mine descrise de Geo Bogza, acum douăzeci de ani — aici, în bazinul Muscelului, munca în subteran a căpătat caracteristici noi, încetînd de a mai fi, ca odinioară, neomenesc de dură și plină de primejdii.

În aceste condiții e ușor de explicat de ce minerul sezonier, care pînă la naționalizare predomină din punct de vedere numeric, a devenit azi aproape inexistent. Traian Dumitru din Schitu-Golești, croitor de profesie, n-a intrat niciodată

MINERUL SUBTERAN

1944-1964

...a mină. Ar fi vrut ca și fiul său, Ion, tot croitor să devină. De aceea a încercat întâi să-l învețe un să mînuiască acul și foarfeca. Totuși, cînd bătu-l i-a mărturisit că vrea să se facă miner, nu a opus. Ba chiar l-a sfătuit să învețe temeinic oia meserie și să n-o părăsească pînă cînd va și la pensie. Traian Dumitru nu și-ar fi dat osîmțămîntul nici în ruptul capului, dacă modernizarea minelor din împrejurimi, noile condiții de muncă ale minerilor n-ar fi fost o realitate ovingătoare.

Cam la fel s-au petrecut lucrurile și cu Nicolae Ștefan, care deține astăzi răspunderea unei întregi rigăzi la sectorul Berevoiești. A fost suficient să oboare, din curiozitate, o singură dată în subteran, ca să fie atras definitiv spre această profesie. Apoi s-a înscris la cursul de calificare pentru meseria de miner, încredințat că nu va avea de înfruntat condițiile vitrege despre care unii mineri mai vîrstnici îi vorbiseră în copilărie. Și viața i-a rătat că a avut dreptate.

★
Primii stăpîni ai minelor din bazinul Cîmpung și, mai tîrziu, reprezentanții societății petroliere „Concordia”, care a acaparat prin 1929 minele „Pescăreasa”, „Schitu-Golești” și „Poenari”, au știut cum nu se putea mai bine că, pentru a se ajunge la stratul de cărbune, erau necesare săparea unor puțuri verticale, crearea de galerii sistematice, introducerea mecanizării și aerajului.

Dar, evitînd să facă investiții prea mari, s-au mulțumit cu ceea ce se putea smulge — prin truda neomenească a minerilor — din partea superioară a zăcămintului. În 1939, cînd a venit la Cîmpung (în calitate de practicant al școlii politehnice din Timișoara), Mircea Popovici a găsit în sectorul „Pescăreasa” o mulțime de galerii părăsite și o mină învechită, cu totul improprie aplicării unor metode științifice de exploatare. Peste trei ani, devenit inginer și reîntors în aceste locuri, a constatat cu amărăciune că în munca minerilor musceleni nu survenise între timp nici o schimbare.

De la mina „Poenari” cărbunele sosește cu trenul electric.

Vasile Tătărușanu, miner fruntaș la mina „Pescăreasa”.

Pentru ca, imediat după naționalizare, să participe el însuși la înfăptuirea vastului plan, inițiat de partid, de refacere și modernizare a tuturor exploatareilor carbonifere din bazin. Cînd la mina „Godeni” începuse sfredelirea pămîntului, sub protecția puternicelor instalații frigorifice care imobilizau prin congelare, nisipurile acvifere subterane, la „Pescăreasa” se forau, sub îndrumarea sa, sondele care aveau să facă inofensive aceleași nisipuri. Mai puțin spectaculoasă decît congelarea — prin intermediul căreia, în plină vară, se împintea, în pămînt, pe o adîncime considerabilă, un uriaș pumnal de gheață — secarea anticipată, prin sonde, a nisipurilor curgătoare, s-a dovedit a fi de aceeași eficacitate. Rod al unor temeinice studii și făcînd parte din arsenalul ultimelor cucceriri ale tehnicii miniere, metoda a permis să se sape un puț adînc de 180 metri fără nici o primejdie din partea erupțiilor „borchișului” (nisipul acvifer) și ale apei freactice. La fel a fost protejat împotriva scurgerilor subterane și puțul nr. 2. Străpungerea acestuia s-a executat nu numai de la suprafața spre adînc, ci și în sens invers, pornind de la nivelurile a două vechi galerii de mină, ulterior înfundate cu steril.

Astăzi cele două puțuri de acces ale minei „Pescăreasa”, adevărate tuneluri de cale ferată răsturnate în poziție verticală, au pereți de beton și sînt echipate cu instalații moderne de extracție și aeraj. La baza lor începe complexa ramificație de galerii a minei propriu-zise. Aici, sub apăsarea amenințătoare a straturilor, a avut loc o altă transformare a mineritului tradițional. În locul lemnului, ce forma altădată materialul unic al armăturilor pentru susținere, au apărut prefabricatele de beton și stîlpii metalici de o rezistență incomparabilă. Și tot în aceste galerii și-au făcut apariția mașinile de tot felul datorită cărora munca minerului a devenit astăzi cu totul alta.

★
„Despre explozii, minerii vorbesc cu fața întunecată, fără să facă nici cea mai mică glumă. Ele sînt primejdia ce vine pe neașteptate, într-o secundă, și din prăpădul pe care îl aduc rar scapă cineva...”, nota Geo Bogza, într-unul din reportajele din cartea despre care am amintit. Se referea la dezastrile provocate în galeriile vechilor mine de aprinderea întîmplătoare a unui din cei mai înverșunați dușmani ai minerilor, gazul grizu.

Impotriva acestui dușman se iau astăzi măsuri radicale. La minele Pescăreasa, Godeni, Poenari, Jugur, Berevoiești, puternice turbosuflante, montate la suprafață, fac să circule prin galeriile subterane zeci de mii de metri cubi de aer pe oră.

Utilizarea instalațiilor de aeraj parțial la fiecare loc de muncă înlătură pericolul acumulării gazului grizu, prevenind aprinderea sau explozia lui. Pe de altă parte, utilajele electrice folosite în subteran sînt prevăzute cu dispozitive de protecție anti-grizutoasă, iar lămpile de siguranță și alte aparate speciale semnaleză cu promptitudine prezența primejdiosului gaz, ori de cîte ori acesta încearcă să se strecoare, perfid, din crăpăturile stratului de cărbune.

Cînd coboară în subteran, minerul ia totdeauna cu sine lampa individuală de siguranță. Dacă scoarța pămîntului ar avea transparență de cristal, mina ar apărea noaptea ca un cer de smoală, stropit cu sute de stele.

La ieșirea din schimb, lămpile sînt curățate și le ia în primire un om care le poartă de grijă. Se aseamănă atît de mult una cu alta, încît e de neînțeles cum poate acesta să le recunoască, numai dintr-o simplă privire. Iată lampa lui Sergiu Cărmăneci. Flăcăul acesta, cu statură de atlet, e șef de echipă la „Pescăreasa”. În întrecerea care se desfășoară în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării, s-a situat printre primii. La fel și Ștefan Iosif, Nicolae Rolea, Vasile Tătărușanu și alții. Iată și lampa lui Ion Albu. E și acesta unul dintre fruntași. Calitatea cărbunului pe care îl dă, i-a adus în repetate rînduri titlul de evidențiat în întrecere.

Ni se arată și locul unde pînă nu de mult putea fi văzută lampa de abataj a lui Ion Călina. A ieșit la pensie, lăsîndu-și echipa — una din cele mai bune din bazinul carbonifer — în seama altui ortac, pe care l-a instruit el însuși. Printre reprezentanții actualei generații de mineri — oameni tineri care au învățat meseria în școli și s-au specializat sub îndrumarea unor maiștri și ingineri cu experiență — se pot găsi astăzi mulți care să-și semene.

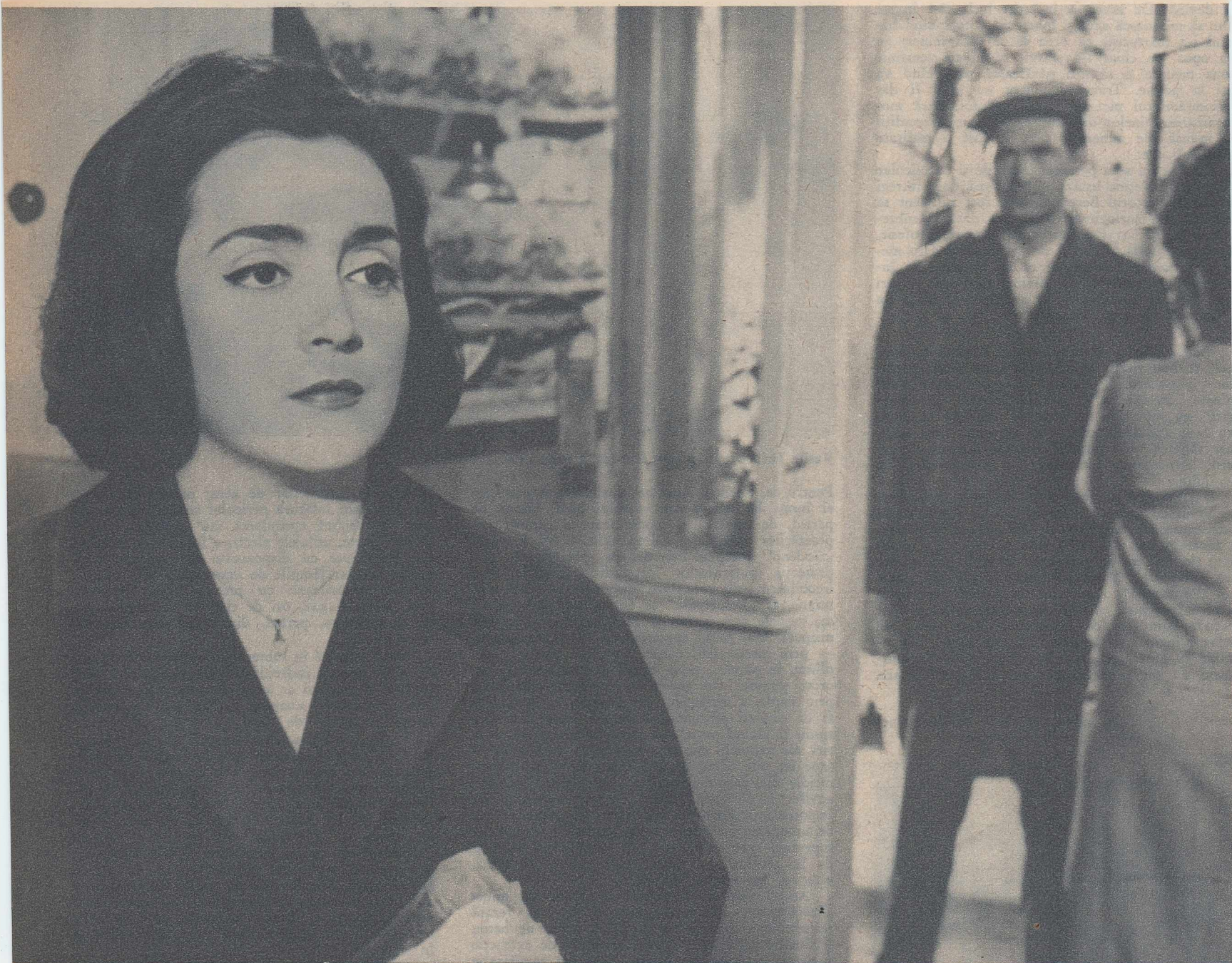
★
„...Așa cum munții sînt frumoși în mod superb, iar munca minerilor atinge ultima limită a sfortărilor umane, coloniile sînt triste, în cel mai înalt și mai acut grad de tristețe...”

Ce altceva am putea opune acestei caracterizări bogziene a coloniilor miniere de altădată, decît imaginea zecilor de blocuri date în folosința minerilor din întreaga țară, a sutelor de case noi, construite de aceștia în ultimii ani, a orașelor albe, ca niște cochete stațiuni climatice, în care s-au transformat satele locuite de ei?

Nicolae RĂDULESCU
Fotograful de Traian PROSAN

O NOUĂ PRODUCȚIE
A STUDIOURILOR
ROMÎNEȘTI:

„Șoseaua Nordului”

O imagine din filmul „Șoseaua Nordului”.
În prim-plan, actrița Lica Gheorghiu.
Interpreta Inei.

Carterea lui Eugen Barbu a făcut din Șoseaua Nordului o metaforă. Periferică, tangentă doar cu orașul și ascunsă privirilor, șoseaua are o istorie a ei pe care anii ne-o descoperă mereu mai încărcată de semnificații. Amintiri relativ recente ne fac să întrevădem cu ochii minții înălțătoarele zile ale lui august 1944. Pe aici, detașamentele patriotice și unitățile armatei românești, însuflețite de comuniști, au apărat Capitala împotriva forțelor germane fasciste care voiau s-o recucerească. Astăzi, copleșită de verdețură și de liniște, șoseaua își întinde asfaltul stră-

lucind de curățenie într-un semicerc imens, străjuind orașul la nord ca un arc de triumf orizontal.

După ce a intrat în conștiința poporului, metafora trece acum din carte în film. Transferul era de așteptat. Imaginea de pe ecran valorifică astfel una din cele mai proprii surse de inspirații pe care le avem. Cineaștii nu puteau să nu descopere în motivul literar al șoselei, autentice rezonanțe cinematografice — drumul, șoseaua fiind din totdeauna un leitmotiv al artei filmului, căruia cineaștii nu încetează să-i cerceteze valențele.

Ceea ce îi preocupă cu deosebire pe creatorii filmului nu pare însă a fi simbolul.

— În afara numelor personajelor — ne-a spus scriitorul Eugen Barbu, totul va fi nou în film. Aparent, romanul „Șoseaua Nordului” era un film gata făcut ca subiect. Dar transpunerea cinematografică cere o altă logică, o altă construcție. Chiar destinul eroilor a cerut schimbări structurale. De aici, alt fir central, modificări în psihologia personajelor...

— Povestirea cinematografică pe care o am acum la îndemână — precizează regizorul Iulian Mihu — este povestea de dra-

ului" pe platouri

goste a Inei, luptătoare comunistă care, într-o epocă vitregă, reușește prin abnegația, optimismul și adâncimea sentimentelor sale să dăruiască momente de fericire celor din jurul său. Alături de Ina, se vor dezvolta și caracterele lui Dumitrana, soțul ei, și al lui Matei, dragostea din adolescență a Inei...

Echipa filmului își perindă complicatul ei aparataj prin multe cartiere ale Bucureștiului, utilizând decoruri și interioare reale. O găsim acum pe strada Frumoasă, la parterul unei case somptuoase unde se filmează o scenă a filmului: e vorba de un moment premergător insurjecției armate. În lipsa operatorului Aurel Samson, secundul său, Aurel Cozmachievici, așază lumina pentru un nou cadru. Profităm de pauză pentru a consulta setul de fotografii al secvențelor deja filmate. În câteva din ele, eroina principală a filmului, Ina, „frumusețe simplă, privire caldă și zâmbet plăcut“. La ceea ce scenariul regizoral formula atât de lapidar, bănuim după fotografiile a se adăuga o trăire reținută dar intensă și acea rară capacitate de a sugera prin privire o lume de gânduri de un sobru romantism. Interpreta Inei, actrița Lica Gheorghiu, spunea la recentul festival de la Mamaia, a cărei laureată este, că rolul său din „Șoseaua Nordului“ continuă într-un fel pe acela interpretat în „Lupeni '29“:

— S-ar putea spune că, în „Șoseaua Nordului“, Ioana din „Lupeni '29“ (mă gândesc la conștiința ei politică) a crescut până la dăruierea de sine a activistei comuniste din ilegalitate.

Părăsim fotografiile și asistăm la filmare. În fața aparatului, așezați la o masă — Gheorghe Dinică, interpretând pe Dumitrana, un reprezentant al Partidului Comunist, și artis-

tul poporului Kovács György, în rolul unui colonel.

— Motor!

Gheorghe Dinică înalță fața sa aparent imobilă și rostește alb, fără accente, dar inspirând certitudine:

— Vom fi acolo când va trebui.

Aparatul urmărește atent, de aproape, chipul lui Dinică-Dumitrana. Celelalte scaune din jurul mesei sînt goale. Pe ele ar trebui să se afle Colea Răutu-Comșa, legătura superioară de partid a lui Dumitrana, care

participă la întâlnire prezentându-se drept inginer, V. Valentinianu, în rolul unui bătrîn general și alte câteva personaje.

Dar ele nu intră în acest cadru, ci în cel următor. Gheorghe Dinică susține totuși privirea lor imaginară, adăugînd înfățișării robuste, de muncitor, a personajului, prestața intelectualului lucid și dinamic.

Regizorul secund, David Esrig, cunoscut din realizările sale teatrale, ne informează asupra altor actori din distribuție:

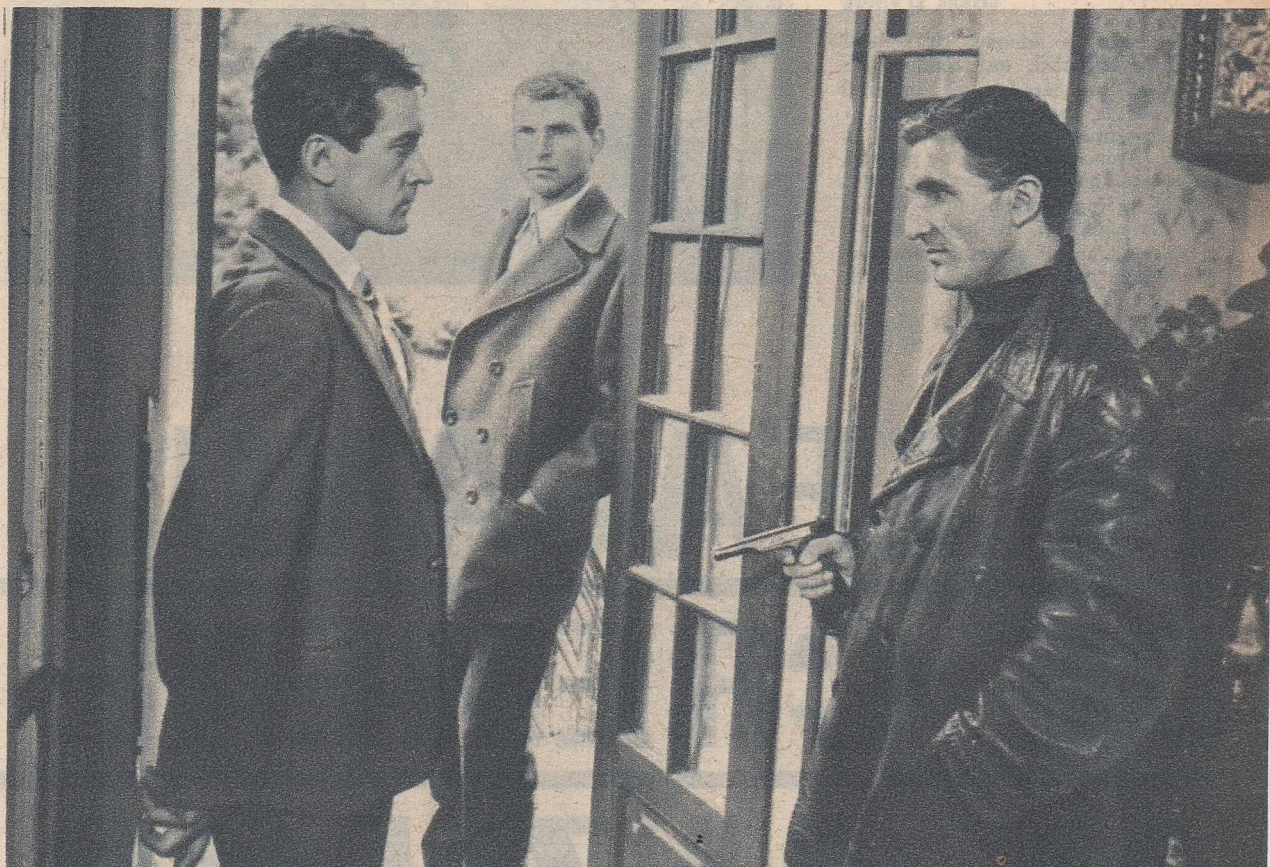
— Marga Butuc-Barbu și

într-o imagine complexă, autentică și convingătoare.

— Pentru ce realizați filmul în cinemascop? — îl întrebăm pe regizorul Iulian Mihu.

— Vom avea, cum e și firesc în acest film, multe secvențe cu desfășurări ample de oameni, altele înfățișînd mișcarea străzii, bombardamentele, apoi — în unele cadre — șinele lungi de cale ferată; fiindcă, o mare parte din film îi înfățișează pe ceferiști în viața de toate zilele, pe locomotivă, în lupta ilegală.

— Iar Șoseaua Nordului?

În acest cadru, de la dreapta la stînga actorii: Gheorghe Dinică, Ilarion Ciobanu, Mihai Pălădescu.

Doi dintre eroii viitorului film românesc „Șoseaua Nordului“: Marta (Marga Butuc-Barbu) și Matei (Iurie Darie).

Iurie Darie vor constitui în film cuplul Marta-Matei, cuplu accidental, dar pînă la urmă semnificativ și tragic. Marta este, după cum știți din roman, o actriță provincială viciată de un mod de viață subuman, iar Matei e tovarășul de luptă al lui Dumitrana. El evadează din închisoare la începutul filmului, o găsește pe Ina căsătorită cu Dumitrana, este trimis să îndeplinească o misiune de partid în provincie și astfel o întâlnește pe Marta.

Viața intimă a oamenilor nu e deci despărțită de destinul lor social, ci toate acestea se unesc

— Șoseaua nu este numai titlul filmului și locul de desfășurare a unei părți din acțiune. În imagine ea sugerează totdeauna o perspectivă, o cale parcursă în timp și o direcție liberă pentru viitor. Oglindind un moment istoric relativ scurt, mai scurt decît în roman (aprilie-august 1944), filmul se concentrează asupra unei pagini glorioase din lupta clasei muncitoare condusă de Partidul Comunist. Noi ne străduim să fim demni de ea.

Valerian SAVA
Fotografiile de Petre IORDĂCHESCU

În partea de miazăzi a Perului se găsește orașul Cuzco, dominat de zidul de piatră al Anzilor, durat parcă de mîini măiestre ca să înfrunte veșnicia. Aici se afla, cu patru secole în urmă, strălucita capitală a imperiului incas (de altfel în limba incasă cuzco înseamnă buric). De aici drumurile se împrăștiu spre toate colțurile marelui imperiu, asemenea razelor soarelui, pe care încăși îl divinizau considerîndu-l drept demiurgul tuturor lucrurilor și vietoarelor de pe pămînt. Iar Cuzco era pentru indieni lăcașul soarelui. De aici, spune legenda, soarele privea în jos, spre fiul său pămîntean, Inca, și-și vedea lumina oglindită în sorii de aur, metal ascuns în pămînt de soare, dezgropat și modelat apoi în cinstea lui. Aici, la Cuzco, în Templul Soarelui, o dată pe an, cei mai viteji și mai de ispravă bărbați ai imperiului aprindeau de la soare focul sacru care ardea neîncetat, fiind întreținut cu jertfe vii, în timp ce adoratorii acestui zeu înflăcărat al spațiului săvîrșeau în cinstea lui ritualuri solemne și se înțingeau în dansuri a căror semnificație numai ei o cunoșteau.

SOARE ȘI SINGE

În Cuzco se adunau, cu prilejul marilor festivități, toți conducătorii de vază pe care-i avea imperiul incas, de la comandanții de oști și reprezentanții puterii locale pînă la preoți. Atunci, pe hainele de purpură străluciau podoabe masive de aur. Auriul și roșul dominau ca simbolul ale puterii și vitalității: soarele și sîngele; auriul și roșul, încadrate de verdele proaspăt al pădurilor de

La Cuzco soarele strălucește pe cer, dar nu și pe pămînt.

Cu pietre și cu ciomege se apără indienii împotriva polițiștilor înarmați care au venit să le distrugă și mizerile lor corturi.

Pentru indienii coca este tot atât de necesară ca și aerul. Frunzele de coca le țin loc de hrană și de consolare. Sînt plînea și tutunul lor. Le consumă ca pe o vitamină, ca pe un întăritor: ele reprezintă simulacrul lor de hrană, leacul împotriva necazurilor și al bolilor, stupefiantul și stimulatorul lor.

Cînd indianul din Anzi își procură oțtîva cartofi, pentru el e o adevărată sărbătoare. Din cartofi cruzi face un terci pe care îl păstrează săptămîni și luni de zile — ca într-un frigider — într-o groapă făcută în gheața muntelui. Și cînd foamea i-a secătuit puterile, iar coca nu mai face decît să-i întunece mintea, un pumn din acest terci nefiert îi redă vitalitatea.

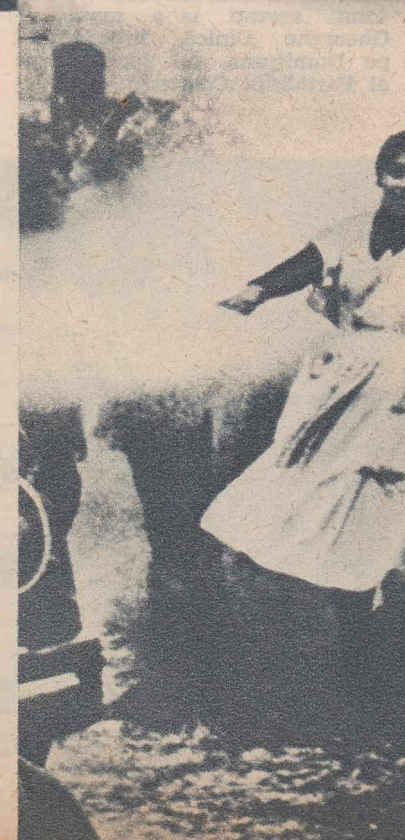
„TIERRA O MUERTE” — MAREA EXPLOZIE

Cuzco a rămas pentru indienii din Anzi simbolul unei lumi drepte, pe care ei o așteaptă — cu proverbiale lor răbdare — de veacuri întregi. În ultimele patru secole el se făcea știut doar atunci cînd devenea pentru scurtă vreme teatrul răscoalelor, sîngeroase dar fără speranțe, ale indienilor.

Și Cuzco s-a făcut din nou știut. Ziarele și agențiile de presă din lumea întreagă scriu în ultimul timp despre Cuzco ca despre izvorul la care nădăjduiesc să-și astîmpere setea seculară de pămînt țărani peruvieni. Un vulcan mai puternic decît cei ce străpung platoșa de cremene a Anzilor a răbufnit aici. Numele

Cînd proverbiale răbdare a indienilor ajunge la limită...

ÎN LEAGĂNUL DE CREMENE AL ANZILOR

eucalipt și de arămiul stîncilor andine.

Dar soarele incas și-a pierdut strălucirea o dată cu apariția pe aceste meleaguri a primului conchistador spaniol, aventurierul Francisco Pizarro, un fost porcar analfabet de pe vechiul continent, care cu o ceată de mai puțin de 200 de alți aventurieri și cu 38 de cai au pornit să cucerească Perul.

În numele „civilizației” și al creștinismului, bogatele temple incase au fost jefuite, iar edificiile lor rase de pe fața pămîntului sau transformate în biserici și mănăstiri catolice. Pămînturile au fost prădate, iar turmele de lama și de oi exterminate. Cei care fuseseră pînă atunci stăpîni ai acestor bogății au fost pre-

făcuți în sclavi și puși să lucreze în minele sau pe latifundiile noilor stăpîni. După ce ultimul rege, Atahualpa, a fost făcut prizonier de Pizarro prin înșelăciune (așa se explică faptul că cei aproape două sute de spanioli au cucerit un imperiu care avea o armată bine organizată, formată din peste 200.000 de războinici), el s-a învoit ca pentru răscumpărarea sa să umple cu aur celula în care era deținut — și care, potrivit mărturiilor secretarului lui Pizarro, măsura 22 de picioare lungime și 17 în lățime — iar încaperea alăturată, ceva mai mică, să o umple de două ori cu argint. Dar Pizarro, după ce a pus mîna pe aceste bogății fabuloase, a încălcat în chip grosolan învoiala

și Atahualpa a fost condamnat să fie ars pe rug. În ultima clipă, preotul Valverde i-a dat posibilitatea să moară prin ștreang, cu condiția ca regele incas să treacă la creștinism. Deznădăjduitul Inca a acceptat și acest tîrg tragic.

Acesta a fost începutul dramei care continuă și astăzi. De atunci indianul nu a mai știut ce e veselie. Copleșit de nevoi, fără adăpost, veșnic flămînd, obidit și umilit, indianul tăcea. Tăcea și îl bîntuiau gînduri amare. Tăcea și mesteca tot atât de amarele frunze de coca *).

* Arbusc din frunzele căruia se extrage cocaina.

fostei capitale a incașilor este murmurat de la un capăt la celălalt al Anzilor. El sună ca o amenințare la adresa marilor latifundiați.

„Mulțimile s-au pus în mișcare. În rînduri dese înaintau femei istovite de muncă, cu privirile întunecate ca pădurile de eucalipt, purtînd în brațele vlăguite copii care nu învâșaseră încă să ridă. În spatele lor, bărbații, tăcuți și hotărîți, înarmați cu unelte primitive și ciomege. Pe cîte o bucată de pînză de sac prinsă între două cozi de sapă, o mîna nedepinsă cu scrisul cerea „Tierra o muerte” — pămînt sau moarte. În aceeași zi 14 „haciendados” — mari latifundiați — au intrat în stăpînirea a peste 8.000 de țărani din regiunea Cuzco.

Iată-i din nou stăpîni pe pămînturile scaldate de sudoarea și sîngele străbunilor lor. Iată-i mîngîind cu privirea covorul cu desene întortocheate al teraselor săpate în cremenea Anzilor cu 4-5 secole în urmă de către incași. Și în ochii lor a strălucit din nou o rază a soarelui lui Inca. Pămînt! Pentru indian pămîntul este totul. După cum scria cu trei decenii în urmă publicistul peruvian Carlos Mariatequi, „indianul nu a avut niciodată o altă fericire decît pămîntul. S-a cununat cu el și știe că «viața vine din pămînt» și că tot acolo se întoarce”.

Dar această fericire a indienilor din Cuzco a ținut puțin. Cîteva ore mai tîrziu, armata, la ordinul primit din capitală, a trecut la reprimări. Setea de pămînt a indienilor din Cuzco a fost potolită cu

sîngele celor peste 50 de morți și de răniți, căzuți de ambele părți în timpul ciocnirilor. Autoritățile din Lima, capitala Perului, au anunțat laconic în ziua următoare că „ordinea a fost restabilită”.

Răscoala țărănilor din Cuzco a fost considerată de ziarul argentinian „Epoca” drept „cea mai mare explozie de tip social” din iulie 1963, de cînd puterea a fost preluată de partidul Accion Popular. Cea mai mare, dar nu și unica. Ziarele anunță mereu alte și alte asemenea acțiuni: „țărani au ocupat 17 «haciendas». Peste 15.000 de hectare cultivate cu bumbac aparținînd unor «haciendados» (moșieri) autohtoni și străini au intrat în mîinile țărănilor”; „2.000 de familii de indieni au ocupat mari suprafețe agricole la San Pedro de Cajas din regiunea Junin”; „sute de familii lipsite de pămînt au pus stăpînire pe cîteva proprietăți din apropierea localității Huancayo”; „în regiunea Apurimac s-au produs ciocniri violente între indieni și poliție”.

De fiecare dată indienii au crezut că setea lor seculară de pămînt le va fi potolită. Dar visul nu ținea mai mult decît atît cît strălucea soarele de cînd apărea de după zidul de gheață al Anzilor și pînă cînd dispărea înghițit de ocean — pentru că poliția și armata intrau imediat în acțiune.

Și în timp ce latifundiații își calculau pierderile suferite și sumele cheltuite pentru „cadourile” făcute la Lima celor care ordonau reprimările, indienii adăugau noi noduri — de fiecare mort cîte un nod —

pe „kipu”, o sfoară folosită încă din vechime de incași la socoteli. Numai că odinioară incașii țineau cu ajutorul „kipu”-urilor socoteala hambarelor pline și a turmelor de oi sau de lama...

Veștile care vin în prezent despre situația țărănilor peruvieni se limitează doar la regiunile de coastă și la cele de munte. Căci majoritatea covârșitoare a populației peruviene trăiește la marile înălțimi ale Anzilor Cordilieri, într-o încețare cu natura necunoscută în nici o altă parte a lumii. Dar ce se întîmplă în Selva, teribila junglă peruviană?

VINĂTOARE DE OAMENI IN GRAN PAHONAL

Din uriașa junglă a Amazonelor, care se întinde din partea răsăriteană a continentului și pînă la zidul de granit al Anzilor, o bună parte revine statului Peru. Este partea cea mai puțin cunoscută a junglei. Suprafețe întinse sînt însemnate încă pe hartă cu o pată albă, dovadă că nici un explorator nu a reușit vreodată să pătrundă acolo. Orice încercare de a afla tainele acestor locuri s-a soldat cu eșec. Expediții întregi, înarmate cu cel mai modern echipament de explorare, au pierit fără urmă, ducînd cu ele secretele furate junglei. Exploratorii junglei spun chiar că este mai ușor pentru omul zilelor noastre să ajungă pe Venus decît, prin junglă, pînă la Anzi.

Dar aceste regiuni nu sînt pustii. Ele sînt locuite și astăzi de stăpîniilor lor de veacuri — indienii. Numeroase triburi indiene nomade, ne-

cunoscute încă, străbat jungla de la un capăt la celălalt pe poteci numai de ele știute. Situația acestora este și mai deplorabilă decît a fraților lor din Anzi, cu singura deosebire că își procură hrana mai ușor. Jungla, deși își ascunde tainele față de exploratorii și călătorii veniți din lumea civilizată — care au plătit adeseori cu viața îndrăzneala de a-i fi trecut pragul — este generoasă cu locuitorii ei de veacuri, cu indienii. În pămîntul său roditor puieții se transformă în cîteva luni într-un copac înalt de patru-cinci metri, care în scurtă vreme dă fructe de mărimea unui ananas. Pe fiecare kilometru pătrat al junglei găsești de 2-3 ori mai multe specii de plante decît în întregul continent european, de la cercul polar și pînă pe țărmul Mediteranei. Și o bună parte din aceste plante, cunoscute doar de indieni, au frunze și fructe comestibile. Jungla e plină și de sălbăticiuni care oferă indianului și hrană, și îmbrăcăminte, deși nu totdeauna fără riscuri.

Pe fluviul Putumayo în sus, aproape de poalele Anzilor, se află acel fioros Gran Pahonal, însemnat pe hărți cu o pată albă. O pată albă care ascunde drame greu de imaginat. Aici trăiesc triburi nomade de indieni care nu au putut fi niciodată subjugate. Ei sînt stăpîniilor celei mai întunecate, mai luxuriante și totodată mai puțin cunoscute părți a junglei peruviene. Indienii din Gran Pahonal au un mod de viață identic cu cel al strămoșilor lor, cu secole și secole în urmă. Locuința le este făcută din cîteva

O întruchipare vie a obidel și deznădejdiei.

frunze de palmier, hrana lor constă doar din vînat și fructe. În anotimpul ploios, cînd apele inundă mii de kilometri pătrați, locuitorii din Gran Pahonal mor cu mîile, fie de foame, fie înecați. Cînd caută scăpare coborînd pe fluviu în jos, „haciendados”, proprietarii culturilor din Selva, pornesc împotriva lor adevărate vînători. Oameni înarmați pînă în dinți împresoară în timpul nopții colibele de frunze și trag cu săgeți aprinse în acoperisuri. După ce dau foc colibelor, îiucid pe bărbații care se apără, izgonesc bătrînii și femeile, iar pe

S. POPA
(Continuare în pag. 16)

ÎN LEAGĂNUL DE CREMENE AL ANZILOR

copii și tineri li iau drept pradă, transformându-i în adevărați sclavi care vor fi siliți să lucreze în „haciendas” sau vor fi vânduți în josul fluviului, pe Ucayali, unde vor fi de asemenea folosiți ca mână de lucru gratuită.

Legile statului interzic vinătoarea de oameni, dar aici acestea nu au valoare. Legea are valoare acolo unde există autorități. În junglă nu există autorități. În junglă domnește doar legea junglei. Cei mai mulți dintre „haciendados” care au cultură la marginea junglei sînt oameni certați cu legea. Se presupune că o bună parte din stupefiantele vîndute la New York, la Chicago, la Paris, la Roma sau chiar la Tokyo ori la Hong-Kong provin din „haciendas”-uri ale junglei peruviene, a căror așezare nu o cunoaște nimeni și unde se folosește munca sclavilor indieni, care sînt omorîți sau vînduți după poftă, fără să se dea nimănui socoteală.

...Costa, Sierra, Selva — trei regiuni atît de diferite între ele, dar aceeași țară și mai ales aceeași dramă.

PĂMÎNTUL CEL MAI NEFERICIT DIN AMERICA DE SUD*

„Problema agrară” și „problema indiană”, care de fapt reprezintă una și aceeași problemă, avînd în vedere că aproape 50% din populația peruviană este formată din indieni, în timp ce numai 12% sînt albi, iar restul meșiși, fac parte dintre problemele cele mai acute ale Perului.

Pe de o parte, Peru se zbate într-o lipsă acută de produse alimentare. Din această cauză, 81,2%, adică aproape 4/5 din valoarea importurilor peruviene, sînt destinate cumpărării de cereale și alte produse agro-alimentare. În același timp, doar 1% din suprafața agricolă potențială a țării este cultivată. După cum apreciază economistul peruvian Virgilio Roel Pineda, Peru dispune în cele trei regiuni de încă peste o sută de milioane de hectare care ar putea fi cultivate. Populația țării este continuu subnutrită. După calculele întreprinse de FAO, consumul mediu de calorii în Peru este de 2.080, adică abia 54% din necesar.

Pe de altă parte, peste 60% din populația țării este ocupată în agricultură, care, după cum arată profesorul peruvian Augusto Salazar Bondy într-un studiu publicat recent la Buenos-Aires, „prezintă, în regiunea andină, un tip de exploatare feudală — caracterizat prin folosirea muncii peonilor și printr-o mare concentrare a proprietății, paralel cu existența unor mici petice ale «comuneros»-ilor, de mic randament și antieconomice — iar în regiunea de coastă un tip de exploatare relativ modern, privind cultura de export — caracterizat prin stabilirea unui regim de salarizare, încă negeneralizat, și printr-o mare concentrare a proprietății”. E drept că o caricatură de reformă agrară fusese preconizată în urmă cu cîțiva ani. Dar, potrivit prevederilor legii proiectate, împărțirea pămîntului s-ar fi terminat doar în... 2000 de ani.

Din studiul profesorului Bondy reiese că peste 90% din populația agricolă a țării deține mai puțin de 20% din suprafața cultivată. Moșierii — „terratenientes” — reprezentînd mai puțin de 10% din populație, posedă 80% din pămînturi.

Nu este de mirare deci că Peru

ocupă azi unul din ultimele locuri în America Latină în ce privește venitul anual pe cap de locuitor — mai puțin de 120 de dolari. Dar această cifră nu spune încă totul. În timp ce la 1.000 de locuitori abia unul are un venit lunar de peste 100.000 de soli (26 soli = 1 dolar), cei mai mulți peruvieni apți de muncă au un câștig mediu lunar de abia 100-150 de soli. Venitul pe cap de locuitor diferă mult și de la o regiune la alta. Astfel, dacă în regiunea de coastă acesta se ridică în medie la 6.071 de soli pe an, în Sierra este de 3 ori mai mic, iar în regiunea de junglă — de aproape 6 ori mai scăzut. Celor aproape 6 milioane de indieni peruvieni le revin astfel abia 12% din venitul național, în timp ce numai 12.000 de persoane — „terratenientes” și capitaliști — dispun de aproape un sfert din acest venit, din care aproximativ jumătate revine celor 40 de familii din capitala țării, cățarate în vârful piramidei.

Nu puțini sînt însă peruvienii care nu dispun nici de cei cîțiva soli necesari unei existențe mizere. Într-un studiu al Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină, efectuat cu cîțiva ani în urmă, se spunea textual: „Plata muncii în frunze de coca se mai practică în unele regiuni (ale Perului — n.a.) ca un regim de salariu în care măsura de coca înlocuiește funcția monedei”. Țăranul indian mestecă frunze de coca pentru a-și înșela foamea și o dată cu aceasta își macină sănătatea și își scurtează viața. Dacă durata medie a vieții în Peru este de 30-35 de ani, marea majoritate a indienilor din Sierra nu depășesc vârsta de 25 de ani, iar cei mai mulți indieni din jungla peruviană nu trec de 20 de ani. Din doi copii, în Peru unul nu atinge vârsta de 5 ani.

Cunoscînd la fața locului viața amară a țăranilor peruvieni, un reporter al ziarului american „Evening Star” califică Peru drept „pămîntul cel mai nefericit din toată America de Sud”.

CÎND SE VA REÎNTOARCE INCA-TI...

O veche legendă încășă spune că Inca-Ti, întemeietorul orașului Cuzco, îngropat la marginea Limei, nu a murit. El stă ascuns în pămînt, unde prinde noi și noi puteri, crescînd mai falnic și mai mare decît piscurile de granit ale Anzilor. Și într-o zi, cînd va fi destul de puternic, va reveni în Anzi pentru a răzbuna umilinta de secole a urmașilor săi.

În timp ce indienii repovestesc copiilor lor legenda lui Inca-Ti, ridicînd-o la rang de simbol al unui viitor apropiat, la Lima se recitesc cu înfigurare paginile scriitorului Valcalcel, în care acesta prevestește o răscoală a Anzilor. Și, la fel ca în răscoalele din 1571, 1742, 1789, 1814, neînfricaii locuitori indieni din Cuzco apar în primele rînduri.

De la distanță, Anzii maiestuoși par învăluiți într-un caim imperturbabil. Dar pe povirnișuri și la poalele uriașilor de piatră răsună tot mai des și cu ecou prelung acel mînios strigăt: „Tierra o muerte”. Din adîncul munților răzbate clocotul surd al unui vulcan gata să erupă și să-și reverse lava pînă în jungla Amazoanelor, pînă la ocean.

S. POPA

Etapă depășită...

Fragmente din romanul în pregătire: „Moara Săracă”

de Șerban NEDELCU

Victor Podeanu era cel mai mic dintre copiii unui țăran sărac de prin părțile Ialomiței. Școala primară a terminat-o cu chiu cu vai, căci tată-său îl trimitea să-și câștige singur bucățița de pîine. Pînă la cincisprezece ani a robit în sat, ca argat. Pe urmă a fugit de-acasă și a intrat ucenic într-un atelier mecanic din Călărași. Prin 1948, cînd a ajuns lucrător, s-a angajat la o fabrică din București. Aici a urmat, mai tîrziu, cursurile serale ale unei școlii medii; iar în 1957, conducerea întreprinderii i-a dat o bursă și l-a trimis la Facultatea de agronomie.

Intrînd în rîndurile studenților, Victor s-a dovedit unul dintre cei mai buni la învățătură și academicianul Ion Dima, șeful catedrei de agrotehnică, nu scăpa nici un prilej să-l laude. Diploma de inginer a obținut-o cu media zece și cînd s-a prezentat comisiei de repartizare, președintele i-a înmînat un tabel cu posturile vacante, spunîndu-i să-și aleagă locul de muncă.

— Vă rog să mă trimiteți într-o gospodărie colectivă cu o situație mai grea — a răspuns Victor fără să se uite pe tabel.

— Te sfătuesc să te mai gîndești! Ar fi mai nimerit să rămîi la facultate, sau la Institutul de cercetări agricole — a încercat să-l influențeze președintele.

— M-am gîndit! Vreau să mă duc la țară, să fiu de folos...

— De folos ai putea să fii și la institut — a intervenit un membru al comisiei.

Victor Podeanu și-a scripșit într-un surîs dinții albi, a mulțumit pentru bunăvoință și a repetat:

— O gospodărie cu situație grea!... De preferință în Bărăgan.

A doua zi, spre surprinderea lui, a constatat că a fost repartizat la Moara Săracă, la una dintre gospodăriile cele mai bune din regiune, despre care ziarele scriseseră multe vorbe de laudă. S-a dus din nou la președinte.

— Cred că e o greșeală. M-ați trimis la de-a gata...

— Nu e nici o greșeală.

— Eu am cerut o gospodărie slabă sau una nouă. Să simt din plin greul. Și dumneavoastră mă trimiteți...

Președintele a zîmbit cu îngăduință:

— La Moara Săracă o să-ți fie mai greu decît într-o gospodărie slabă.

Proaspătul inginer a rămas la

părerea lui, dar n-a mai insistat. Știa că academicianul avea o slăbiciune: îi proteja pe studenții fruntași la învățătură, asigurîndu-le condiții mai bune de lucru. A plecat spre reședința raionului L... cu speranța că acolo îi va fi ascultată dorința și va fi trimis într-o gospodărie slabă.

Dar președintele consiliului agricol raional a refuzat să-i schimbe locul de muncă. Victor intervenise la primul secretar al comitetului raional de partid. Acesta i-a răspuns că și la Moara Săracă va întîmpina greutăți, iar dacă acolo treburile merg bine, el are datoria să pună umărul să le facă să meargă și mai bine.

Și astfel, puțin decepționat că lucrurile nu ieșiseră pe placul inimii lui, Victor Podeanu a sosit la Moara Săracă. Locuința care i-a fost dată e situată la capătul dinspre sud al uliței principale. De fapt, e o stradă largă, asfaltată și luminată cu becuri fluorescente. Aci se află vreo zece vile. Au fost ridicate din inițiativa lui Ioniță Alexe și constituie o importantă sursă de venituri. Vara, sînt închiriate vilegiaturilor dornici să-și petreacă în liniște concediul.

Lui Victor îi place să privească noaptea, din balcon, parcul detrandafiri de pe marginea iezului și oțelul negru al apei, în care se oglindesc stelele. Pe vreme furtunoasă, valurile se izbesc de maluri, legîndu-bărcile și caiacurile legate de debarcader. Și acesta se numără printre realizările cu care se mîndrește Alexe. Chiar în ziua sosirii inginerului, președintele gospodăriei i-l arătase. „Vezi ce e în stare să facă socialismul? A schimbat natura Bărăganului. Ehee! Dacă toate gospodăriile ne-ar urma exemplul!”

În primele trei zile de la sosirea sa la Moara Săracă, Victor Podeanu vizită cîmpul cu semănăturile de toamnă și stătu de vorbă cu oamenii. Încercă să afle tot ce se putea afla despre munca lor. În cea de-a patra zi, dis-de-dimineață, se îndreptă spre ferma de vaci. Mergînd pe uliță, admiră casele noi, cu fațade arătoase și grădini de flori, și școala medie, ridicată prin contribuția vohuntară a locuitorilor. Nu departe de aci, se zărea complexul comercial al cooperativei de consum, situat pe partea dreaptă a uliței.

După vreo jumătate de oră, ajunsese la grajdurile vacilor de lapte. Încă de afară, auzi un glas gros:

— Dee, boală! Hoo, că nu te

măninc, fir-ai a năbădăilor de sălbăticiune!

— Intră, deschizând larg ușa. Un bărbat care mulgea o vacă își înalță capul acoperit cu o bonetă albă, de pînă. Victor îi dădu binețe. După un scurt schimb de cuvinte banale întrebă cît lapte dă vaca pe zi.

— Cinci litri — răspuse scurt omul.

— De ce numai atît?
— Dar cît ați vrea dumneavoastră să dea?

Victor măsură cu privirea vita. Era o vacă de rasă Switz, tînără, care, hrănită și îngrijită bine, ar fi trebuit să dea cel puțin trei mii de litri de lapte pe an.

— Ai putea să iei de două-trei ori mai mult.

— Nu te supăra dumneata! Aștia n-am luat nici astăzi-vară, cînd o hrăneam cu masă verde.

— Nutrețul însilozat e tot un fel de masă verde.

— Ba e un fel de varză acră, dacă nu te superi! Iar varza e bună numai dacă alături de ea mai pui și o bucată de carne.

Dintr-o aruncătură de ochi, Victor Podeanu înțelese că omul era harnic și priceput. Ținea seama de regulile igienice. Halatul de pe el fusese spălat de curînd. În grajd toate erau în bună rînduială.

— În privința hranei, ai dreptate — încuviință el. Vacile trebuie să primească și un kilogram, două de cărțe sau urială pe zi, dacă vrem să ne dea lapte mult.

— Ar trebui, dar nu vrea stăpînul.

— Care stăpîn?
— În loc de răspuns, omul îl întrebă:

— Dumneavoastră sînteți noul inginer al gospodăriei?
— Eu.

Omul lăsă lucrul, își șterse mîinile cu un prosop pe care-l ținea în buzunarul șorțului și se întoarse spre Victor Podeanu. Era un bărbat de vreo patruzeci-patruzeci și cinci de ani, cu fața roșcovană, cu ochi albaștri care sclipeau. Avea o mustață lungă și stufoasă, răsucită la vîrfuri. Își șterse încă o dată mîinile și se prezentă tanțoș:

— Răzvan!
— Își spuse numele și inginerul. Îl întrebă apoi cîte vaci îngrijește și ce rații dă fiecăreia. Răspunsul lui Răzvan îi întări presupunerea. Omul era bine instruit. Știa cum trebuie îngrijită și hrănită o vacă, dar rațiile erau prea mici. Îl întrebă din nou:

— De ce le țineți flămînde? Am văzut că gospodăria nu duce lipsă de furaje.

— Nu vă spusei? Așa vrea stăpînul. Cică să le îngrijim negustorește.

— Cum „negustorește”?
— Cu cheltuieli mici să obținem venituri mari.

— Adică?
— Răzvan — folosind adesea expresia „nu te supăra” — îi povesti că președintele gospodăriei — el e „stăpînul” — a introdus un regulament de îngrijire și hrănire a vacilor, care trebuie respectat cu strictețe... Dacă unul dintre îngrijitori nu execută lucrările respective la orele stabilite, ori dacă dă vacilor hrană mai multă decît e prevăzută în regulament, i se scade din retribuție.

— Din cele spuse de dumneata, nu se vede că la cheltuieli mici aveți venituri mari — interveni Podeanu.

— Nu te supăra dumneata! Venituri avem — răspuse omul.

— Și fără să mai spună ceva, luă două găleți pline cu lapte, făcu semn inginerului să-l urmeze și porni spre cealaltă extremitate a grajdului. După ce dădu unei femei gălețile, se întoarse spre inginer și-i arătă o instalație, destul de primi-

tivă, de fabricat brînză. Luă o bucată mare și i-o întinse.

— Gustați. Brînză ca a noastră, nu te supăra, n-are nimeni în regiune.

Victor Podeanu rupse o fărîmă și mușcă din ea. Era foarte bună. Grasă și fragedă, se topea singură în gură. Totuși, el nu înțelegea. Cum obțineau venituri mari cu cheltuieli mici? Își arătă nedumerirea și omul zîmbi amar.

— Meșteșugul e al lui Ioniță Alexe.

Inginerul îi puse multe întrebări. La început, omul răspuse cu rețineri. Pe urmă, încălzindu-se, îi povesti că Ioniță Alexe este, într-adevăr, foarte întreprinzător, dar seamănă mai mult cu un negustor decît cu un președinte de gospodărie colectivă.

Dumitru Răzvan vorbea cu mult

ge nici măcar de o fărîmătură din averea obștească...

Președintele îi arătă o cameră mare, plină cu lăzi, butoaie și tot felul de vase.

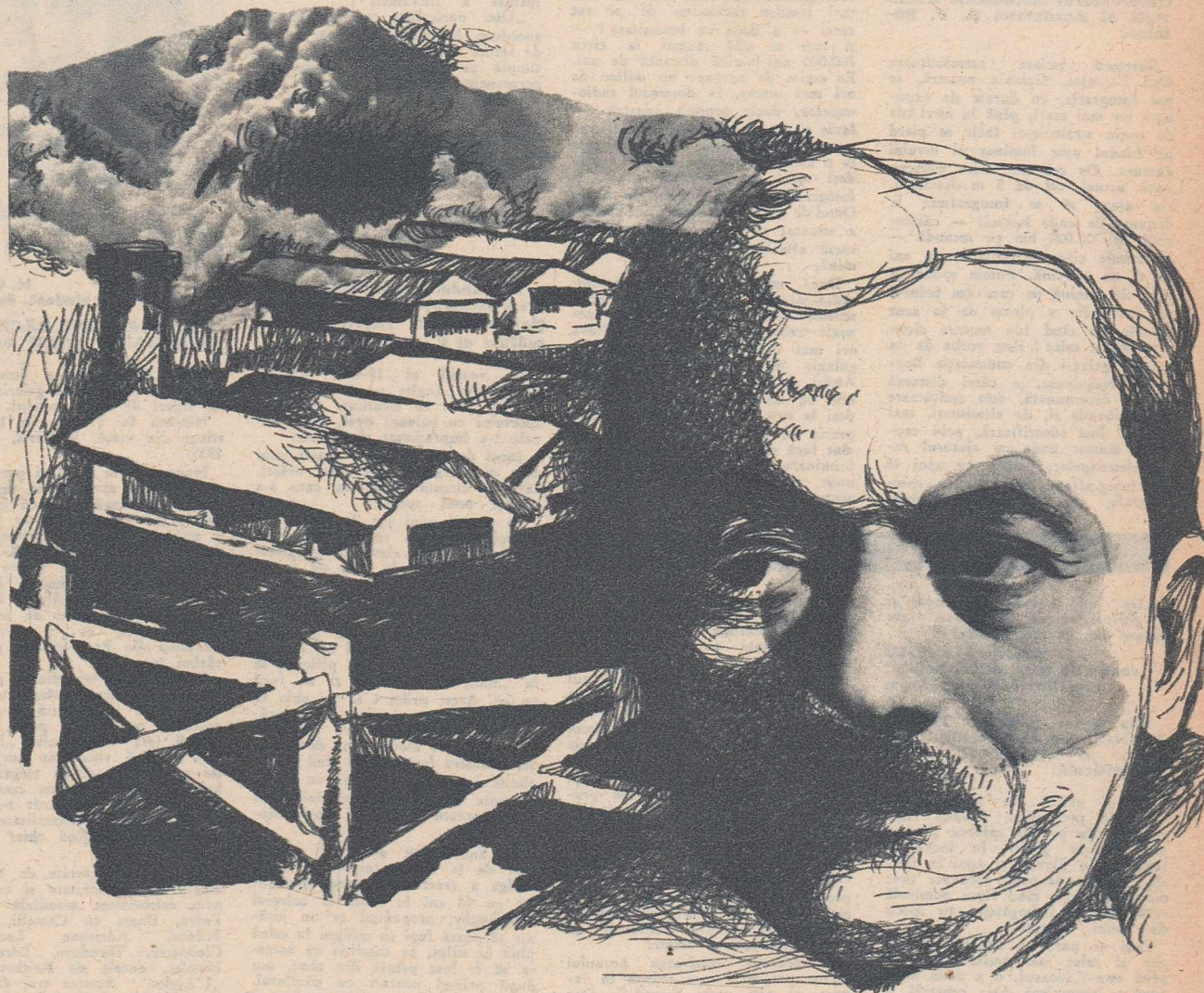
— Aici, în frigider, avem strugurii — zise el conducîndu-l într-un sub-sol betonat. Vezi ce bine s-au păstrat? Zici că au fost culeși abia ieri. Am depozitat astă-toamnă treizeci de tone. Tot aici am ținut din iulie pînă-n decembrie, două sute de mii de ouă și s-au păstrat proaspete, parcă erau de-o zi. Am împușcat doi iepuri dintr-o dată. Am dat o lovitură speculanților, obligîndu-i să scadă prețul ouălor la piața neorganizată și am depus, la bancă, în contul gospodăriei, trei sute de mii de lei...

— De ce nu le-ați vîndut prin cooperatie?

șită... Li las să vorbească și-mi văd de treabă. Vorba ceea: „Cîinii latră, caravana trece”. Dacă nu procedam așa, dacă nu mă zbăteam, ajungeam în situația de azi? Să fi văzut cu cincisprezece ani în urmă cum arăta Moara Săracă! În douăzeci de ani dintre cele două războaie, doar cincisprezece inși au ridicat case noi...

În timp ce președintele povestea, Victor Podeanu se gîndea la vorbele lui Dumitru Răzvan, la tot ce văzuse în puținele zile de cînd sosise în Moara Săracă. Cel care-l poreclise „Etapă depășită” nu greșise. Ioniță Alexe era un om practic, întreprinzător și bun organizator. Ridicase gospodăria pe o culme înaltă, dar era neîndoios că dacă va merge și de acum încolo așa, va risca să rămîină în urmă.

Magazionerul aduse pe o tăviță

năduf despre această deprindere a președintelui: mai ales că în vorba lui nu-i uita și părțile bune. A luptat mult pentru înființarea gospodăriei. A ridicat-o pînă aici! A fost decorat cu Ordinul Muncii clasa a doua... În plus, oamenii țin la el ca la un părinte. I-a scos din nevoie... Am fost pînă ieri, alaltăieri, moară săracă, dar acum nu ne mai merităm numele.

— Ee... asta e buba!

În ușa magaziei era un lacăt mare cît o căciulă. Ioniță Alexe trimise pe cineva după magazioner și, peste un scurt răstimp, sosi un moșneag slăbănog și cu fața cam spină. Își sălta pălăria și zise cu voce pițigăiată:

— Să trăiți, tovarășe președinte!
— Cu o sprinteneală neabănuită, fuși apoi la ușă și descuri lacătul.

— Îl vezi? — spuse Ioniță Alexe. E de o cinste ireproșabilă! Să știe că moare de foame și nu s-ar atin-

Ioniță Alexe rîse zgomotos și mulțumit:

— Gata, m-au și pîrît că nu vreau să închei contracte! Am predat și cooperatiei, ba chiar mai mult decît am prevăzută în contract. Dar mai trebuie să vindem și direct, să influențăm prețurile. Știi cum e cu... cererea și oferta!

— Bine... dar de ce vindeți mai scump decît unitățile comerciale socialiste de stat?

— Pentru că eu nu sînt stat... Am făcut o seamă de cheltuieli pentru conservarea ouălor. Dacă în toată iernii le-aș vinde cu un leu bucata, cine mi-ar plăti instalațiile?

Victor nu răspuse și președintele continuă:

— Mă critică și mă birfesc. M-au poreclit „Trufanda”, „Negustor”, „Stăpîn”, „Zaraf”. Mi-au zis „Ciuperărie”, pentru că am înființat o seră de ciuperci care ne-au adus o sută de mii de lei pe an. Acum au început să-mi spună „Etapă depă-

doi ciorchini de strugure Afuzali, gălbui, bine păstrați...

— Poftim, avem niște struguri extraordinari! Sînt mai dulci ca miera — îl îmbie președintele.

— Mulțumesc — răspuse inginerul ciugulind cîteva boabe. „Dacă la simțul său practic, ar putea fi adăugată știința și noua concepție despre muncă, ar fi un om minunat, își spuse el în gînd. Dar cum s-o scot la capăt cu dînsul?”

Porniră amîndoi spre sat. Victor observă cu cît respect îl salutau colectivității pe președinte și iarăși își spuse că profesorul Dima avusese dreptate. Aci greutățile vor fi mai mari decît în cazul cînd munca ar fi fost luată de la început într-o gospodărie nouă... „Ca să izbutesc, trebuie să avem oameni calificați, care să aibă încredere în știință și să muncească într-un fel nou...”

Ilustrație de
Lucian POPA

PÎNĂ UNDE „VĂD” ASTRONOMII

„Care sînt cele mai îndepărtate corpuri cerești vizibile?”

Teodor BAICU
funcționar, Brăila

Răspunde prof. univ. **CĂLIN POPOVICI**, șeful secției de astrofizică-sateliti de la Observatorul astronomic București al Academiei R. P. Române.

Sistemele stelare asemănătoare Căii Laptelui, Galaxia noastră, se pot fotografia, cu durate de expunere tot mai mari, pînă la aștri atît de puțin strălucitori încît se pierd pe fondul ușor luminat al cerului nocturn. Cu cel mai mare telescop optic actual, cel de 5 m diametru, s-a ajuns să se fotografieze la distanțe de unde luminii — călătorind cu 300.000 km pe secundă — li trebuie circa 5 miliarde de ani ca să ne parvină. Putem spune că raza de lumină pe care am prins-o pe fotografie a plecat de la acea galaxie pe cînd lua naștere sistemul nostru solar! Este vorba de un roi de galaxii din constelația Boarului. Nebuloasa, a cărei distanță a fost determinată, este emițătoare de radiaunde și, de altminteri, mai întîi a fost identificată, prin captarea acestor unde cu ajutorul radiotelescoapelor, pentru ca apoi să fie fotografiată direct și cu spectrografe, cu ajutorul telescopului

optic de 5 m de pe muntele Palomar (S.U.A.). Unele dintre galaxii, puternic emițătoare de radiaunde, pot însă să fie detectate cu radiotelescoapele actuale la distanțe mult mai mari decît poate ajunge în spațiu telescopul optic de 5 m. În constelația Lebedă există o radiogalaxie care este una din cele mai intense radiosurse de pe tot cerul — a doua ca intensitate! — și care se află numai la circa 700.000 ani-lumină distanță de noi. Ea emite de aproape un milion de ori mai intens, în domeniul radio-undelor, decît propria noastră galaxie și ar putea fi ușor identificată cu radiotelescoapele dacă s-ar afla la o distanță de zece ori mai mare, deși optic nu ar mai putea fi fotografiată cu telescopul de 5 m. Omul de știință sovietic I. S. Șklovski a anunțat că a descoperit o radiosursă aflată la 10 miliarde ani-lumină.

După mulți astronomi, printre radio-galaxiile recepționate la limita sensibilității radiotelescoapelor actuale trebuie să fie unele de cîteva ori mai îndepărtate decît roiul de galaxii din constelația Boarului. Astfel de galaxii sînt deci accesibile cu ajutorul radiotelescoapelor, deși la ora actuală nu putem vorbi precis de distanța lor, întrucît nu sînt încă dezvoltate metodele de determinare mai precisă a distanței unor radiosurse numai după emisia lor radio.

POVESTEA PRUNULUI

„De cînd se cunoaște prunul și ce perspective de dezvoltare are cultura lui în țara noastră?”

Victoria STĂNESCU
contabilă la G. A. C. „Voința”
com. Davidești, reg. Argeș

Răspunde ing. **TUDOR STANCU** de la Consiliul Superior al Agriculturii, secția hortiviticolă.

Prunul există în Europa din timpurile preistorice, dovadă fiind simburii de *prunus spinosa* și *prunus insitiosa* găsiți în locuințele lacustre din Elveția și apoi în Silezia. Soierile de prun cultivate apar ceva mai tîrziu cînd flora pomologică europeană se îmbogățește cu specii de pruni asiatici.

Deși se pare că adevăratul leagăn al celor mai multe specii de prun este Caucazul, o doua mare zonă o reprezintă Asia centrală și răsăriteană, China și Japonia, pe ale căror latitudini se cultivă zeci de specii de prun. Date precise cu privire la pătrunderea speciilor de prun din Asia în Europa nu există, însă din însemnări vechi se desprind cîteva etape de introducere în cultură a anumitor specii. Astfel, încă în secolul al IV-lea e.n., Theophrast amintește de porumbar și goldan, specii care existau cu mult înainte în Europa. Prunul domestic amintit pentru prima dată de Plinius, este considerat ca un hibrid între *prunus spinosa* și *prunus cerasifera* (corcodușul) care a apărut ceva mai tîrziu, în primele secole ale erei noastre, o dată cu migrarea spre Europa a popoarelor din central Asia. Cu toate că unele specii au fost aduse din Asia, prunul s-a răspîndit foarte repede în Europa și în special în Balcani, unde astăzi formează specia dominantă. Faptul că el s-a răspîndit atît de mult, denotă calitățile și însușirile sale foarte apreciate de către cultivatori.

Prunul are cea mai mare răspîndire în țările situate în zona temperată a emisferei nordice, cu variații destul de mari de la o țară la alta și chiar între continente. În perioada dintre cele două războaie mondiale, țările de pe continentul european cu cei mai mulți pruni au fost: Iugoslavia,

România, Germania și U.R.S.S.; în ce privește continentele, pe primul plan stau Europa și America de Nord și mai puțin Australia și Africa.

La noi în țară în ultimii 10 ani s-au făcut eforturi pentru mărirea numărului de pomi din alte specii, totuși prunul a rămas încă specia dominantă, cu un procent de 59,7%.

Dezavantajele acestei disproporții sînt evidente. În primul rînd prunul stă cu mult mai perisabil decît merele și perele de ismă, iar timpul de consum în stare proaspătă este limitat. Faptul că în prezent există cereri masive la export de prune pentru masă, pune problema plantării de soiuri valoroase, în primul rînd pentru consumul de fructe proaspete și uscate.

Se prevede cultivarea prunului într-o proporție mai redusă în raport cu alți pomi fructiferi. Dar rezolvarea problemei nu constă numai în această reducere a proporției ci mai ales în îmbunătățirea soiurilor — acestea trebuind să aibă calități tehnologice adecvate diferitelor utilizări și în special consumării fructelor în stare proaspătă.

PRIMUL COTIDIAN ROMÎNESC

„Care a fost primul cotidian românesc?”

N. GAVRILESCU
Istoric

Primul cotidian românesc a apărut în urmă cu 126 de ani. Este vorba de ziarul *România*, editat de Frederic Walbaum.

Acest ziar, care avea 4 pagini de format 21x29 cm, a apărut de la 1 ianuarie 1838 și pînă la 31 decembrie 1838, zilnic. În primele luni s-a tipărit cu litere chirilice, iar cîte tre sfîrșitul anului cu semichirilice.

Deși tirajul ziarului era limitat la cîteva sute de exemplare, editarea lui a întîmpinat mari greutăți financiare, astfel că după 307 numere și-a încetat apariția.

În înștiințarea publicată înainte de apariția primului număr se spune care va fi cuprinderea ziarului:

„Din politică: întîmplările cele mai nouă și mai interesante din patria noastră și din străinătate”;

„Din industrie și comerț: afliările și născocirile ce le face duhul omeneșc spre îmbunătățirea nămintului, desăvîrșirea meșteșgurilor, înținderea negoțului și altele”;

„Din literatură: cărțile cele nouă, românești ce es la lumină, analizuri scurte asupra acestor cărți, teatru și altele ce se cuprind în sfera cea lăpină a literaturii”;

„Din variații: povești scurte, anecdote, întîmplări glumețe, băgări de seamă asupra lucrurilor ce se întîmplă pe toată ziua, înștiințările persoanelor străine și de rang care vin sau se duc din țara noastră”.

DE CÎND SE JOACĂ RUGBI?

„Care este evoluția jocului cu balonul oval?”

Teodor FLORESCU
Istic

Răspunde tov. **M. NICULESCU**, prim-vicepreședinte al Federației romîne de rugby, vicepreședinte al F.I.R.A.

În veacul al 19-lea, orișelul Rugby din Anglia s-a făcut remarcat în sport ca localitate natală a sportului cu balonul oval, sport cărui a-i împurmat și numele.

Jocul de rugby a fost creația unui elev al colegiului din acest orișel. Iată și circumstanțele în care s-a născut noul sport:

În timpul unui joc de fotbal (pe atunci nu existau reguli), unde un număr mare de elevi ai colegiului loveau o bășică de porc de formă lunguțată, umplută cu paie, unul dintre ei, pe nume William Webb-Ellis, contrariat de faptul că în tot timpul jocului nu lovea niciodată bășica de porc, se hotărî ca, în momentul cînd i se va ivi prilejul, să ia „mingea” în brațe și să fugă cu ea. Acest prilej i se ivi abia în ultimele minute de joc. Toți jucătorii și spectatorii, care urmăreau disputa dintre elevii celor două clase, rămaseră înmărmuriți cînd Webb, obosit de atîta fugă, căzu cu bășica de porc în spatele celor doi stîlpi care reprezentau poarta uneia dintre clase.

În anul 1839 studentul Arthur Pell de la universitatea din Cambridge a reactualizat jocul desfășurat cu 16 ani în urmă la colegiul din Rugby, propunînd ca un jucător să poată fugi cu mingea în mîna pînă la stîlpi, cu condiția ca aceasta să fi fost prinsă din zbor, sau după primul contact cu pămîntul. În 1841 jocul de rugby cu regulamentul propus de Pell cîștigă adepți în mai toate școlile, colegiile și universitățile din Anglia.

Francezii îl importă în anul 1870, iar S.U.A. în 1875. Introdus ființat printre jocurile olimpice, rugby cucereste și mai mulți adepți.

Activitatea pe plan mondial a rugbyului amator „în 15”, este condusă de două federații: F.I.R.A. (Federația internațională de rugby amator), cuprinzînd federațiile din Franța, Chile, România, Belgia, Italia, Suedia, India, Olanda, Maroc, R.D.G., R.F.G., Spania, Portugalia, Cehoslovacia, Polonia și Bulgaria; și Rugby Football Union — cuprinzînd Anglia, Scoția, Islanda, Țara Galilor, Australia, Africa de Sud, Noua Zeelandă, S.U.A. ș.a.

La noi în țară rugbyul a fost introdus de către studenții care și făceau studiile în Franța și în Anglia. Istoria rugbyului în România se întinde pe mai mult de jumătate de secol, dar el a început să se dezvolte cu adevărat și să devină un sport de masă abia din 1945.

Echipa țării noastre a cîștigat de 6 ori „Cupa Păcii”, iar recent echipa „Grivița roșie” cîștigănd jocul în finală cu campioana Franței, „Stade Montois” (scor: 10-0), a cucerit Cupa campionilor europeni.

CEVA DESPRE SARAH BERNHARDT

„Doresc să cunosc unele date mai importante din viața și activitatea mării artiste franceze Sarah Bernhardt”.

M. CHIȚAN
student, București

Răspunde **IRINA RĂCHITEANU-ȘIRIANU**, artistă emerită.

Sarah Bernhardt se înscrie cu deosebită strălucire în galeria marilor figuri de actori celebri.

Născută în Franța, în 1844, se stinge din viață, la Paris, în anul 1923.

Interesanta sa viață și prodigioasa ei activitate artistică se desfășoară deci pe o lungă perioadă de timp, cuprinzînd cea de-a doua jumătate a secolului trecut și primele două decade ale secolului al XX-lea.

Contemporană cu Victor Hugo, Al. Dumas-fiul, Edmond Rostand, Sardou, Mounet-Sully, Eleonora Duse și alți oameni de seamă ai acestei epoci, ea a trăit zilele Comunei din Paris și anii primului război mondial.

Excepțională tragediană și neînțecută comediantă, dotată cu o rară sensibilitate și ascuțită inteligență, posedînd o voce, se pare, extraordinară (era supranumită „La voix d'or”, adică vocea de aur), plină de grație, farmec și eleganță, vibrînd de un dinamism creator rar întâlnit, Sarah Bernhardt s-a impus ca o puternică personalitate umană și artistică, atîngînd chiar genialitatea.

Rolurile interpretate de ea cu o magistrală virtuozitate și care i-au adus celebritatea mondială au fost Fedra, Dama cu Camelii, Tosca, Fedora, Adrienne Lecouvreur, Cleopatra, Theodora, Lorenzaccio, Hamlet, ducele de Reichstadt din „L'Aiglon”. Acestea trei din urmă sînt roluri masculine, dar în neobșnuita sa febră de a crea ea a ținut să joace și în „traversi”, reușind „să obțină în această insolită și temerară facerare același răsănorător succes.”

Sarah Bernhardt a întreprins numeroase și triumfale turnee în Europa (a fost și la noi în țară), în cele două Americi și în Australia.

Temperament și talent artistic multiplu, ea a scris și poezii, teatru, studii despre arta teatrală, amintiri, a desenat, a pictat și a sculptat (multe lucrări i-au fost expuse); a turnat și un film.

Pentru neobșnuita și glorioasă ei activitate în domeniul teatrului i s-a înălțat după moarte la Paris un monument, care o înfățișează în rolul Fedrei.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: Ioan Popescu, contabil, Sibiu, str. Zaharia Boiu 7; ilustrate; Luminița Păscu, elevă, Rm. Vilcea, str. Libertății 52; teme diverse, ilustrate; Lucia și Romeo Tălcănuș, studenți, Craiova, bd. Republicii 107; teme diverse, ilustrate; Gelu Sclateie, lăcătuș-mecanic, mina

nr. 1 Anina, rn. Reșița; teme diverse; Stela Dragomirescu, elevă, Brașov, str. 1 Mai 39; muzică, cinema, ilustrate; Adoc Lenroc, laminator, Hunedoara, C.M. 2, ap. 75; ilustrate; Paul Deleanu și Dan Ionescu, Petroșani — Aeroport, bl. 1 sc. 3, ap. 3; teme diverse, ilustrate; Robert Lantzer, economist, București, str. Popa Nan 130, rn. Tudor Vladimirescu; literatură; Gheorghe Neagoe, Ion Popa și Ion Sandu, mecanici, Săvinești, cîminal 36, ap. 1, camera 3, rn. Piatra Neamț; teme diverse; Nelu Tătaru, mecanic, Cuvin 206, rn. Lipova; sport, muzică, ilustrate; Ion Mocanu, Măldia 92, rn. Șimleul Silvaniei; literatură, ilustrate; Ionel Moise, mecanic, Tazlăul de Sus, rn. Moinesti; cinema, muzică, ilustrate; Vasile Paloi, elev, Hunedoara, cîminal muncitoresc 1, ap. 2; matematică, fizică, cinema; Eugenia Rădulescu, muncitoare, Brașov, str. Brezoianu 53; cinema, ilustrate; Nelu Pirlea, magazinier, Hunedoara, bl. C. M. 3, ap. 40; literatură, fizică, ilustrate; Gh. Roșu, miner, I.C.H. Corbeni, B. 15, A. 2, rn. Curtea de Argeș; ilustrate; Aron Popescu, elev, Novaci 331, rn. Gilort, reg. Oltenia; ilustrate; Dorina Rogojan, studentă, Timișoara, str. Medea 6; teme diverse; Jeana Kleinfeld, studentă, București, str. Unirii 64, rn. Tudor Vladimirescu; cinema, muzică, ilustrate; Teodora Cocea, profesoară, Zavoia, rn. Făurei, reg. Galați; literatură, cinema, ilustrate; Tiberiu Anghel, tehnolog, București, Calea Văcărești 96; teatru, cinema, ilustrate; Tatiana Pintiță, studentă, București, Calea Griviței 212, bl. J. sc. E, et. V, ap. 24, rn. Grivița roșie; muzică, cinema, ilustrate; Adela Merescu, Katerina Schneider și Emilia Pațiu, eleve, Sibiu, str. Dealului 2-4; muzică, ilustrate.

POSTA NOASTRĂ

NELU TĂTARU, Cuvin, ra. Lipova. 1) Marea Moartă ocupă fundul unei depresii în prelungirea văii Iordanului, între statele Israel și Iordania. Are o lungime de 76 km, lățimea de 17 km, o suprafață de 962 km p, o adîncime maximă de 400 m. Marea Moartă se află situată la 392 m sub nivelul Mării Mediterane. Ceea ce o mai caracterizează este compoziția apei, de o salinitate și causticitate deosebită, bogată în bromuri și în azotat (de unde și călăzităl nume al mării: Lacul Asfaltic). Din cauza acestei compoziții — care se explică prin faptul că, de-a lungul milenilor, volumul apei, în care se aflau dizolvate mari cantități de minerale, a scăzut continuu prin evaporare, mărind concentrația sărurilor — în Marea Moartă nu pot trăi nici un fel de viuțitoare. De aici, de fapt, îi vine și numele. În ce privește originea ei, după concluziile oamenilor de știință, ar fi vulcanică. Nimic nu dovedește că în fundul ei s-ar ascunde vestigiile orașelor legendare Sodoma și Gomora; nu e exclus însă ca legenda despre distrugerea acestor orașe să aibă la bază tocmai catastrofa tectonică ce a dat naștere depresiei în care s-a adunat apa ce a format Marea Moartă. 2) Adrești-vă magazinului „Muzica” din București, Calea Victoriei 43, raionul 30 Decembrie.

CONSTANTIN COȘOFRET, I.C.H. „16 Februarie” Argeș. 1) Istoria localității Tekirghiol e veche de milenii. Arheologii au descoperit prin aceste locuri construcții, morminte și obiecte de pe vremea scriților și a geților. Denumirea actuală e de origine turcă, ea însemnînd „Lacul cenușiu”. Nu încape îndoială că această denumire vine de la culoarea apelor lacului, verde-cenușie atunci cînd nu bate vîntul. O veche legendă, însă, spune că ea vine de la un așa-numit pașă Tekir, care s-ar fi vindecat de reumatism făcînd băi în apa acestui lac. Proprietăți curative ale apei și nămolului din Tekirghiol sînt cunoscute și aplicate de mult, dar pri-

mele construcții de interes medical s-au ridicat pe la sfârșitul secolului al XIX-lea. Abia în anul 1928 TeKirghiolul a fost legat de Constanța printr-o linie de cale ferată. Stațiunea, care a fost crunt neglijată de guvernele burgheze, s-a bucurat în anii noștri de o atenție deosebită, ajungând la o dezvoltare necunoscută în trecut. 2) Curtea de Argeș a fost capitală a Țării Românești în secolul al XVI-lea. Denumirea îi vine de la faptul că în sensul său vechi cuvântul „curte” însemna reședință a unui suveran — respectiv, în cazul de față, a domnului Țării Românești. De altfel, în orașul actual se păstrează, în afara ansamblului arhitectural cunoscut sub denumirea de Mănăstirea Curtea de Argeș, și ruinele vechii Curți Domnești, întemeiată probabil în secolul al XIII-lea.

ION CRESNOIU, Medias. 1) Despre viața și opera lui Cincinat Pavelescu vom publica un material special. 2) Secție de regie cinematografică nu există — și nici nu și-ar avea locul — la Facultatea de filologie. Regia se studiază numai în cadrul Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale”.

N. B., Tîrgoviște. Mulțumim pentru sugestii — vom ține seama de ele la alcătuirea tematicilor noastre. Despre felul în care oamenii trebuie să se comporte în legăturile cu semenii lor am publicat numeroase materiale. Nu de mult (nr. 29) am avut un foto-foileton intitulat „Fals tratat de bună conviuță”.

IOAN CRAFTCIUC, Timișoara. Indiscutabil că ceea ce vi s-a spus corespunde realității: în Roma, în epoca respectivă, barba nu era considerată ca ceva de bun gust, iar un poet al înaltei societăți și om de curte, cum era Ovidiu, nu putea să-și lase barbă. Deci, se poate presupune că barba pe care poetul o evocă în „Elegia a III-a” este o metaforă. Nu este însă exclus nici faptul că în condițiile deportării din Roma și ale exilului la Tomis, autorul „Tristelor” și „Ponticilor” să-și fi lăsat într-adevăr barbă. Aceasta nu înseamnă însă că și în vremurile sale de glorie dinaintea deportării ar fi purtat „barba înclăcită” din poezia pe care o cităm.

FALCOȘ PETRE, Chirmogeni. Despre originile muzicii populare și istoria Tomisului vom publica mate-

riale speciale în aceste pagini. La întrebările cu caracter sportiv vă vom răspunde separat, în cadrul poștei noastre.

RODICA IONESCU, Bacău. Așa cum am anunțat, nu publicăm amănunte asupra biografiilor vedetelor de cinema și nici adresele lor. În ce o privește pe „Miss Univers”, trebuie să vă informăm că în fiecare an se alege nu una, ci numeroase asemenea „campioane ale frumuseții”, aceste alegeri fiind de fapt simple afaceri comerciale cu ajutorul cărora organizatorii concursurilor de frumusețe din diferite țări occidentale realizează importante beneficii. Am fi foarte bucuroși dacă ne-ați pune și întrebări din alte domenii.

STELA STEREA, Ploiești. 1) „Omul invizibil” e o ficțiune a literaturii și cinematografiei științifico-fantastice. Că atare nu există nici un fel de institute și, bineînțeles, nici un fel de oameni de știință care să studieze această problemă. 2) În biologie și medicină inclusiv în domeniul cunoașterii și tratării bolilor de care vorbiți, cercetătorii fac experiențe pe tot felul de animale, în unele cazuri fiind folosită și reacția ființelor microscopice în contact cu diferite substanțe. 3) Farmecele, vrăjitoriile și alte asemenea practici nu sînt, așa cum le numiți dv., „știință primitivă”, ci sînt pur și simplu niște șarlatanii. Aceasta nu înseamnă însă că și tratarea unor boli cu buruienii de leac (plante medicinale) trebuie să fie socotită tot ca o înșelătorie. Nu trebuie să faceți o confuzie între medicina empirică pe de o parte — și farmecele, vrăjile, descălțecela, pe de alta, care nu au nimic comun cu știința.

V. SILVIAN

N. Rozenfeld, Tg. Jiu; Eug. Alexandru, Galați; D. Hondrea, Hunedoara; V. Ștefănescu, Buzău; N. Simianu, Săcele; Gh. Marcoci, Cimpulung; N. Oprea, Sibiu; Frantz Piessczuk, Siret; Tiberiu Susana, Băița; Felicia Mitrănescu, Craiova; Evelin Vacovan, Brașov; Angela Ciupercă, Tulcea; Ionică Apostol, Galați; Nelu Tătaru, Lipova; Gr. Lătareșu, Cărbunești — răspunsurile la întrebările dv. le veți primi prin poștă.

„Cristul” lui Annibale Carracci.

Încă două tablouri de mare valoare identificate la Sibiu

La sfârșitul lunii iulie, Brukenenthal a oferit vizitatorilor săi o surpriză: galeriile de artă ale acestui muzeu au prezentat în sala pictorilor italieni (alături de faimosul „Ecce Homo” al lui Tizian) două tablouri, identificate recent la Sibiu — unul din ele atribuit lui Annibale Carracci (1560-1609) și celălalt, lui Agostino Carracci (1557-1603). Primul dintre acești doi pictori italieni — Annibale Carracci — este renumit nu numai ca autor al frescelor din celebra Galerie Farnese, ci și pentru o seamă de pinze de mare valoare artistică aflate azi la Luvru (aproape 30 de lucrări) și în muzeele din Leningrad, Dresda, Roma, Berlin etc. Celălalt Carracci — Agostino — ca și un unchi al lui — Ludovico (1555-1619) — sînt de asemeni renumiți atât pentru creațiile lor cît și pentru activitatea pe care, alături de Annibale — cei mai remarcabili artiști din această familie — au depus-o creînd la Bologna o importantă școală de pictură.

Unul din tablourile de care vorbim mai sus — nesemnăt — reprezintă un Crist. Este vorba de o pictură în ulei pe pînză (62 x 82 cm), achiziționată la Viena în urmă cu aproape două secole, personal de către baronul Brukenenthal, ctitorul muzeului din Sibiu, drept o lucrare a lui Giorgione. Mult mai tîrziu, (în 1894), un specialist vienez — Theodor Frimmel — venit la Sibiu pentru expertizarea și identificarea unor tablouri, atribuie pictura respectivă — vag de altfel — unui urmaș al lui Sebastiano del Piombo. Sub această etichetare, ea a rămas expusă la Brukenenthal pînă în anul 1958, cînd tabloul, considerat dubios din punct de vedere al paternității, este trecut în depozitul muzeului. Calitățile excepționale ale acestei picturi au determinat însă pe specialiștii noștri să întreprindă investigații pentru a descoperi autorul. În acest scop, muzeul din Sibiu s-a adresat profesorului Roberto Longhi de la Institutul de istoria artei din Florența; o dată cu toate datele tabloului a fost trimisă și o copie fotografică a piesei. Răspunsul specialistului italian a fost prompt și deosebit de interesant: pinacoteca din Bologna posedă o pictură asemănătoare (ceva mai mică însă: 60 x 60,5 cm), achiziționată în 1952 la Londra drept un Annibale Carracci autentic. Considerînd prețioasă referința profesorului Roberto Longhi, șeful galeriilor de artă din Sibiu — tov. Teodor Ionescu — s-a adresat pinacotecii din Bologna pentru confruntare. Nici de aici nu întîrzie răspunsul: la 1 iulie 1964 sosește la Sibiu copia fotografică a „Cristului” din Bologna și toate detaliile necesare, care dovedesc că este vorba de o replică autografă (a aceluiași autor) a tabloului de la Brukenenthal. Totodată, specialiștii italieni au informat mu-

zeul Brukenenthal că nici tabloul lor — intitulat de ei „Batjocorirea lui Hristos” — n-are semnătura autorului, dar că în Italia se găsesc gravuri cu semnătura lui Annibale Carracci, realizate după această pictură.

Tabloul identificat recent la Sibiu, — tablou care a circulat prin lume mai puțin decît „fratele” său aflat acum la Bologna — a fost scos din rîndul „dubișilor”, supus unei ușoare restaurări de către un specialist de la Muzeul de artă al R. P. Romîne (restauratorul de tablouri Gh. Zidaru) și expus la locul ce i se cuvenea printre marile picturi ai Renașterii italiene.

★

Concomitent cu identificarea unui Annibale Carracci de care vorbim mai sus, la Sibiu a mai fost identificată o admirabilă „Nimfă biclăită de un satir”. Este vorba de o pictură în ulei pe lemn de stejar, de dimensiuni mai reduse (25 x 30 cm). Tabloul achiziționat de asemenea personal de Brukenenthal la sfârșitul secolului al XVIII-lea, era trecut de atunci și pînă azi pe lista anonimilor. Pictura aceasta ar fi rămas poate multă vreme sau poate pentru totdeauna atribuită unui autor necunoscut dacă șeful galeriilor de artă din Sibiu n-ar fi descoperit într-un catalog de specialitate descrierea unei gravuri a tabloului respectiv — gravură semnată de Agostino Carracci. Paternitatea tabloului a fost confirmată apoi tot cu sprijinul profesorului Roberto Longhi de la Institutul de artă din Florența, care posedă o asemenea gravură și toate datele tabloului aflat la Sibiu.

Așa că „Nimfa biclăită” a lui Agostino Carracci a fost și ea scoasă din rîndul anonimilor, pusă în valoare și trecută în sala italiană a muzeului Brukenenthal, lîngă „Cristul” celuiălalt Carracci — fratele său, Annibale.

F. URSEANU

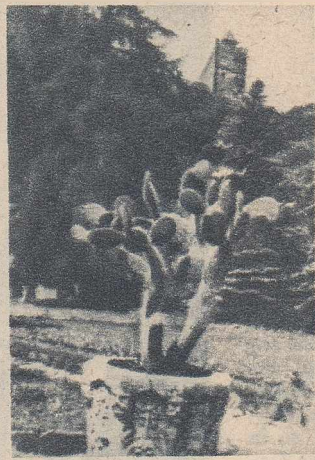
„Nimfă biclăită de un satir” de Agostino Carracci.

DE LA CORESPONDENȚI

Din paisejul Oradiei. (Iosif Papp)

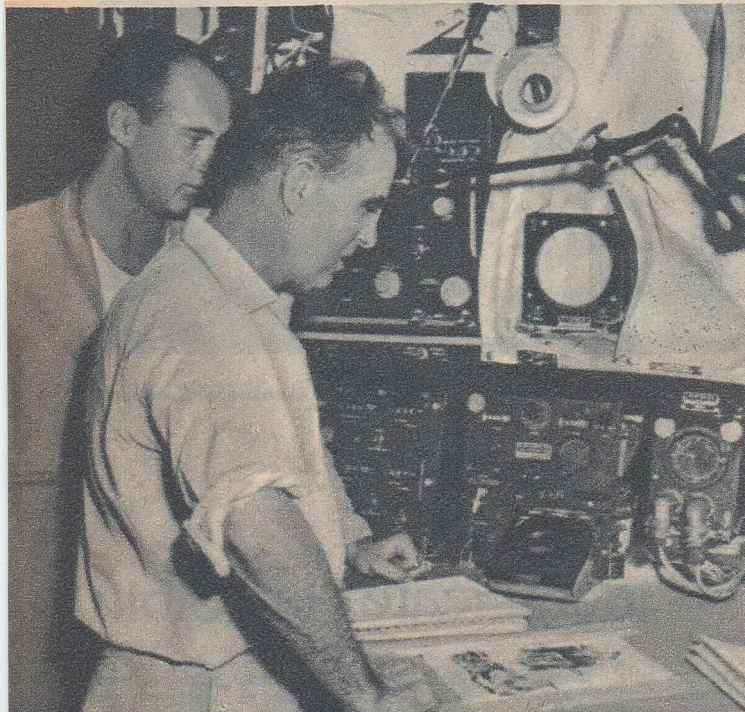

În parcul castelului Bran. (Alex. Bîlbu, Brașov)

Într-o nouă bibliotecă din Suceava. (D. Vințilă)

■ CUM S-A NĂSCUT O PROFESIUNE NEOBIȘNUITĂ
 ■ VÎNĂTOAREA ÎN CARE PRADA NU SE LASĂ NICIODATĂ PRINSĂ ■ PREVIZIONIȘTII DAU ALARMA ÎN PACIFIC ■ CERTIFICATUL DE NAȘTERE AL UNUI

Pierre-André Molène (în prim-plan), cu puțin înaintea unui zbor de recunoaștere în „ochiul” taifunului Thelma.

CICLON ■ LA „CENTRUL UNIT DE LUP-TĂ ÎMPOTRIVA TAI-FUNULUI” ■ UN TURN ÎNALT DE 15 KM DEASUPRA OCEANULUI ■ IMPONDERABILITATE ÎNTR-UN AVION, ÎN INIMA TAI-FUNULUI ■ PE CALEA SPRE DEZLEGAREA TAINELOR STIHIEI

VÎNĂTORII

În anul 1963, uraganele au bîntuit pe glob cu o neobișnuită forță distrugătoare. Pentru europeni, care încă nu cunosc aceste cumplite cataclisme, violența și ravagiile înspăimîntătoare ale taifunului Flora, care a provocat moartea a mii de oameni în Haiti și Cuba, ale uraganului Edith în Martinica, ale ciclonului Helena în Guadelupa ș.a. sînt lucruri aproape de necrezut. Pentru a se apăra împotriva acestor calamități, oamenii au născocit o profesie neobișnuită, pe cît de primejdioasă pe atît de folositoare, aceea de „vînător de taifunuri și uragane”. Reproducem aici spicuri din însemnările cercetătorului francez Pierre-André Molène, care a participat în ultimii ani la vînătoarea de taifunuri în Pacific.

Nu demult, aflîndu-mă la o reuniune, cineva m-a prezentat unui grup, spunînd că m-am reîntors de la vînătoarea de taifunuri (în franceză *typhons*). O femeie m-a întrebat: „Și ai prins mulți?”... Deoarece înțelesese că ar fi vorba de *pitoni* (*pythons*), ea a fost singura care n-a rîs. Butada sa involuntară avea multă profunzime: scotea la iveală tocmai latura aparent negativă a acestei ciudate vînători. Căci vînătorul de taifunuri nu prinde niciodată nimic; dimpotrivă, i se întîmplă adesea să cadă victimă acestei prăzi pe care n-o poate prinde și pe care totuși o hărțuiește.

— Dar atunci, la ce bun?
 Jocu — dacă-l pot numi astfel — jocul cel mai serios din lume constă în a vîna taifunul pentru a culege date asupra naturii sale, a forței, structurii și comportării sale interne, date pe care nu le poți găsi decît în el însuși.

Căci toate teoriile referitoare la uragane sau taifunuri, la formarea, comportarea și direcția lor nu pot oferi o concluzie valabilă decît cu condiția să fie alimentate cu date recente, și nu din ajun sau din ultimele șase ore, ci chiar din aceeași oră, și transmise imediat prin radio „previzionistilor” care le prelucrează îndată, cu sau fără ajutorul calculatoarelor electronice de la Tokyo, Miami, Washington sau Monterey.

Acest scop explică șirul neîntrerupt de zboruri aviatice în inima uraganelor tropicale, în timp ce ele se îndreaptă spre țărmurile pe care le vor inunda și devasta.

Ce este un taifun?

Cunoscuta definiție umoristică a tunului — o gaură cu niște bronz împrejur — poate fi apli-

cată și taifunului: o depresiune, adică o gaură a presiunii atmosferice, în jurul căreia vîntul se rotește, încercînd s-o umple.

Ciclonul tropical, denumit uragan în Atlantic (*Hurricane*, după cuvîntul indian *buracan*), *Typhon* în Pacificul de vest (după vechiul cuvînt chinez *Tai-fun* sau după cel japonez *Tai-fu*), *Bagnio* în Filipine, *Willy-Willy* în Australia, bîntuie nu numai asupra acestor regiuni, ci și în India, în insulele Pacificului de sud, în Noua Caledonie, Madagascar, Reunion, dar e necunoscut în Atlanticul de sud. El și-a păstrat numele generic de ciclon, dat de Piddington în secolul trecut și care înseamnă încolăcirea șarpelui.

Ciclonul se dezlănțuie cu deosebire în vestul regiunii tropicale a Atlanticului de nord, în Marea Caraibilor, pe coastele golfului Mexic, în Florida, Antile, Bermude, precum și — cu o intensitate mai scăzută — pe coasta de vest a Statelor Unite (California); dar el atinge culmea violenței în nordul Pacificului de vest, în Japonia, China, Coreea, Taiwan, Hong-Kong, Filipine, Malaya, insulele Marshall și Mariane.

Spre deosebire de caracterul neregulat al unor cataclisme ca erupțiile vulcanice, cutremurele de pămînt, inundațiile provocate de marea sau epidemiile, taifunul se caracterizează prin periodicitate. În emisfera nordică el atinge frecvența maximă în august și septembrie, fiind determinat de potențialul termic al masei oceanice. Din 1947 pînă în 1958 au fost semnalate 195 de taifunuri în Pacificul de vest, dintre care 40 în septembrie, 12 în decembrie și doar unul în februarie.

Natura taifunului sau a uraganului, legile nașterii și deplasării sale, cauzele brustelor sale capricii sînt încă aproape necunoscute; dar oameni de știință din întreaga lume se străduiesc

să le dezvăluie. Au fost elaborate numeroase teorii, dar toate își dovedesc subreziența în confruntarea cu faptele. Tot ce poate face deocamdată știința este ca — în scopul diminuării numărului victimelor omenești (5.000 de morți plus pagube de sute de miliarde în Japonia, în 1959, datorită taifunului *Vera*) — să prevadă cu cît mai multă exactitate drumul taifunului, orele la care trece prin diverse puncte, nivelul apelor pe care le ridică sau le revărsă, violența vîntului etc.

Iar singurul mijloc pentru a avertiza la timp victimele probabile este deocamdată zborul de recunoaștere în însuși „corpul” taifunului.

La o „bază de atac”

Sîntem la „vînătoare”, pe urmele taifunului *Ruth*, dar la o distanță de 60 de mile; mergem să-l căutăm în direcția insulelor japoneze Kazan Retto, Minami-Io-Jima, Io-Jima, Kita-Io-Jima.

Cu o zi înainte mă aflam pe insula Guam, la „Centrul unit de luptă împotriva taifunului” din cadrul Flotei centrale meteorologice a Pacificului de vest. Venisem de curînd din Japonia unde studiasem problema taifunului alături de cercetătorii Agenției meteorologice japoneze.

Domnea liniștea. Pe tabloul de serviciu nu se semnala nimic. Cînd, deodată, de pe insulă fu lansat un mesaj care anunța întregului Pacific apariția unei depresiuni tropicale. În consecință s-a hotărît efectuarea unor recunoașteri aeriene. (În alte cazuri reperarea taifunului se face de vase sau avioane care constată scăderea anormală a presiunii, însoțită de vînturi puternice, iar începînd din ultimii ani, cu ajutorul sateliților meteorologici care iau fotografiile asupra păturii de nori și indică apariția formației ciclonice.)

Abia a doua zi, în 14 august, depresiunii nr. 54 i s-a acordat titlul de „uragan tropical” și denumirea de *Ruth* — numele aflat la rând pe lista... certificatelor de naștere ale cicloanelor. *Ruth* și-a primit „titlul de noblete” abia în ziua următoare, când a fost ridicat la rangul de taifun.

Zbor în taifunul Ruth

În dimineața de 16 august directorul „Centrului unit de luptă împotriva taifunului” mă anunță că în noaptea următoare voi zbura într-un taifun adevărat care, doar în câteva ore, a ajuns la o viteză de 160 de noduri.

Zburăm. Se disting primele formații ciclonice de joasă altitudine, vizibile datorită aliniilor curbe ale unor mici nori *cumulus* care formează un fel de drumuri largi, străjuite — ca de niște copaci — de norișorii albi, drumuri aproape circulare care se îndreaptă spre un punct de convergență invizibil.

Intrăm în zona ploii și a norilor. Printre nori se zărește marea, din ce în ce mai albă, mai spumoasă. Din fericire toate vasele s-au putut refugia la timp. O hulă puternică pornește din centrul ciclonului, rezultat al uriașei răscoliri interioare a oceanului, în timp ce valurile se năpustesc în altă direcție — fenomen anormal, semnalat încă de marinarii veacurilor trecute.

Viteza vântului ajunge la 40 de noduri. Echipajul avionului se leagă. Brusc, intrăm în rafale. Avionul se luptă din răspuțeri cu forțele naturii dezlănțuite. Zburăm în condiții de primejdie maximă, de absolută interdicție de zbor pentru navigația obișnuită. Nu există nimic mai primejdios — poate doar zborul deasupra craterului unui vulcan în plină erupție.

Secundele par lungi. Accelerările și pierderile bruște de viteză ne fac să ne aflăm în condiții de imponderabilitate, în luptă cu o forță zdrobitoare.

Zburăm prin ploaie. E prea puțin spus: zburăm prin apă. O ploaie de o densitate de necrezut, un fel de Niagara ale cărei cascade sînt orizontale, deci straturi, torente, și nu căderi de apă. Te întrebi dacă avionul izbutește să se mențină în aer datorită principiului lui Arhimede sau legilor aerodinamicii, dacă zburăm sau plutim. Acest fluviu uriaș este acum în aer, deasupra oceanului, dar în curînd, dacă taifunul va atinge coasta, îl vom regăsi în imaginea tragică a regiunilor inundate, cu mii de oameni înecați laolaltă cu casele și cirezile de vite.

O asemenea uriașă masă de apă dezlănțuită a inundat în 1911 insulele Filipine ajungînd la înălțimea de 1,17 m în 24 de ore, iar teribilul uragan din 1899 a revărsat peste Puerto Rico formidabila cantitate de 2,6 miliarde tone de apă!

„Ochiul”...

Zgudiți de rafale, trăim clipe de încordare supremă. Cît timp o să mai dureze?

Și deodată, avem din nou senzația că zburăm, că avionul a redevenit normal, cuminte, ascultător, cu ecuațiile sale de zbor, cu tot ce-l face demn de încredere. Am ajuns într-o zonă stranie, care pune sub semnul îndoielii tot ce am văzut și trăit mai înainte: faimoasa zonă de spaimă și calm în același timp — ochiul taifunului.

Vom rămîne într-însul zece minute pentru anumite observații mai ales vizuale. Lansăm o sondă meteorologică prevăzută cu o parașută, care în

timp de zece minute va transmite date pe care avionul le înregistrează automat și le retransmite pe loc „previzionistilor” pentru a se organiza apărarea vieților omenești și a bunurilor, punerea la adăpost a vapoarelor etc.

După ce desicim „opturi” în ochiul taifunului pentru a-l observa, comandantul avionului ne ordonă să ne legăm din nou. Ceea ce înseamnă că ne reîntoarcem în furtună. De astă dată trecem printr-o zonă în care vîntul suflă cu 60 de noduri pe oră. Străbatem taifunul în lung și în lat, din toate direcțiile și după un itinerar bogat în observații revenim în aer liber, adică ieșim din taifunul în care am zburat aproape 4 ore.

Soarele, soarele adevărat, ne îmbăiază în razele sale aurii. Taifunul *Ruth* este încă vizibil, atît cît poți vedea un fenomen de o asemenea amplitudine, o masă enormă care acoperă orizontul pe o rază de 500 km și care deci ar putea acoperi întreaga Franță.

După ce dejunăm, pornim din nou la atac dinspre sud. Dansul reîncepe, și deodată, din nou calmul „ochiului”.

De astă dată spectacolul e de nedescris: în plină zi descoperim un turn de 15.000 m înălțime (da, 15 km!) și 12.000 m diametru, mugînd surd, o formidabilă îngrămădire de nori monstruoși, menținuți de forțele dinamice ale fenomenului și pe care o putere magică pare să-i țină în loc. Soarele își aruncă aproape vertical razele în acest crater și ne dă puțința de a vedea dedesubt o mare clocotind năprasnic; valurile uriașe care se înalță din cînd în cînd te fac să te gîndești cu groază la soarta vapoarelor care s-ar afla față în față cu ele. Le privești de la înălțimea de 3.000 m și totuși te înspăimîntă!

Ne legăm din nou pentru a părăsi taifunul prin sud, în drum spre insulele Mariane. Între timp, de la Guam a și decolat avionul care ne va înlocui. Datele culese de noi din inima furtunii au și fost folosite în calcule și previziuni, nu numai cu ajutorul formulelor matematice, dar și cu acela al simțului personal și experienței ofițerului de serviciu al taifunului.

Întregul Pacific e străbătut de mesaje: o parte a lumii se pregătește de luptă, o luptă pe care activitatea vînturilor de taifunuri o face din ce în ce mai eficientă.

TAIFUNURI

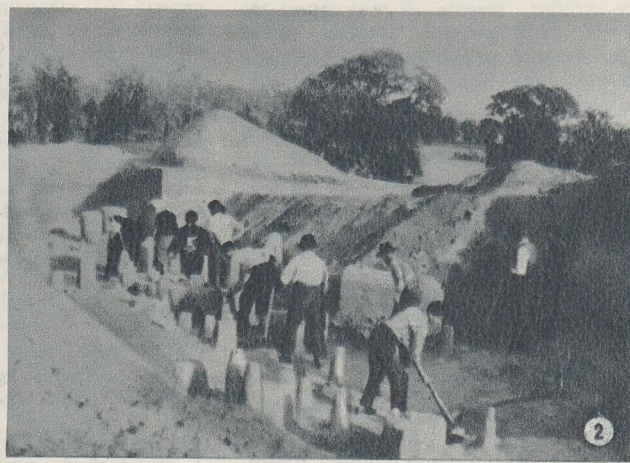
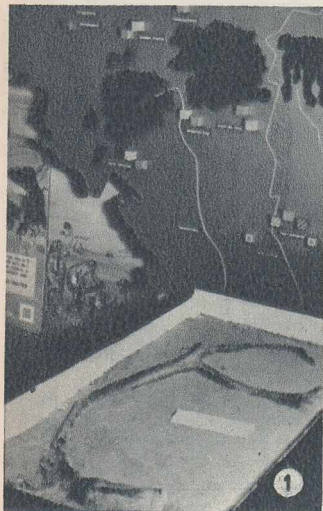

La Tokyo, după taifunul Violeta care a calzat mari inundații în districtul Koto.

Un pachetbot de tonaj mijlociu aruncat la fărîm de taifunul care în același timp a dărîmat și digul.

De la una la alta

CERCETÎND TRECUTUL ÎNDEPĂRTAT

În vara aceasta, arheologii Maria Bitiri de la Institutul de istorie al Academiei R. P. Române, filiala Iași, și Viorel Căpitan de la Muzeul regional de istorie din Bacău, au reînceput săpăturile la Lespezi în raionul Buhuși unde, încă de anul trecut, au dat de urme interesante din epoca de piatră. Este vorba de descoperirea unei tabere vânătoarești din paleoliticul superior (veche de

circa 20000 de ani). S-au găsit o vatră cu foarte multe unelte „de bucătărie” din os și cremene, precum și oase de animale constituind resturile ospetelor.

În jurul taberei au fost descoperite urmele unor animale nordice, printre care și ale renului polar. Aceste urme cît și vatra au fost ridicate așa cum se găseau, transportate cu pămînt cu tot, la Bacău

și expuse la Muzeul de istorie din acest oraș. Fotografia 1 redă un asemenea „pat de pămînt” în care se văd coarnele unui ren polar descoperite lângă Buhuși. El este așezat în dreptul unui panou care reprezintă stațiunile paleolitice de pe cuprinsul țării noastre. Cealaltă fotografie (2) reprezintă un aspect de pe șantierul arheologic de la Lespezi. Săpăturile vor continua pînă la toamnă.

POVEȘTEA VORBEI

PARCHET

Discuția noastră de azi va începe cu stabilirea unei înrudiri la care cititorii nu s-au gândit probabil niciodată: *parquet* face parte din familia substantivului *parc*, și anume este un diminutiv al acestuia, format în limba franceză. *Parquet* a fost cîndva în franțuzește o „tudă” a lui *parc* și — fiind diminutiv — însemna „parc mic”.

Pentru a înțelege lucrurile mai bine, trebuie să precizăm că *parc* (cuvînt luat de francezi dintr-o limbă germanică) a avut ca prim sens acela de „loc de pășune”. *Parquet* era un spațiu relativ mic, delimitat printr-o împrejmuire și destinat pășunatului. O continuare a acestui sens găsim în terminologia forestieră, unde *parquet* înseamnă

„fiecare din suprafețele în care e împărțită o pădure în exploatare, suprafață pe care s-a făcut o tăiere într-o pădure”. Făcînd o comparație, francezii au numit cu același cuvînt anumite compartimente ale unor edificii: locul rezervat agenților de schimb la bursă, spațiul ocupat de fotoliile de orchestră la teatre și — ceea ce ne interesează în primul rînd — locul separat de restul sălii tribunalului, unde stăteau procurorii și membrii consiliului regal. De aici se trage un înțeles al cuvîntului *parquet* pe care l-a cunoscut mai de mult și limba română (numele unei magistraturi speciale).

Pentru a ajunge la sensul actual, cel mai răspîndit, al cuvîntului *parquet*, mai trebuie să comunicăm un detaliu: locul rezervat procurorului era mai ridicat în raport cu restul sălii și avea o podea făcută din scndurile îmbinate între ele în formă de desene geometrice. Începînd din secolul al XVII-lea, acest fel de podea a servit ca model pentru înlocuirea pardoselilor din scndură obișnuită.

Sorin STATI

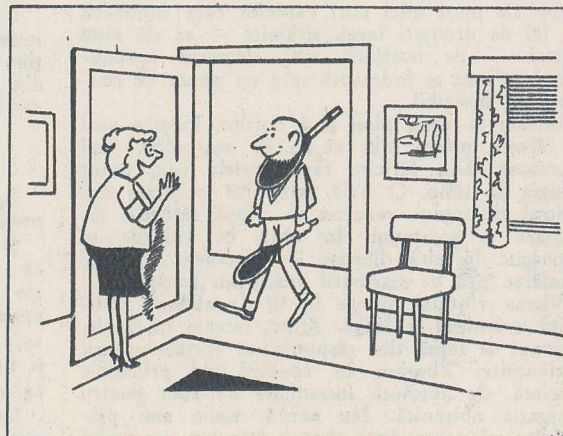

ECONOMIE

Proprietarul unui restaurant elvețian a găsit un sistem original de economisire a mîinii de lucru. Pe fiecare masă din local se află, în loc de obișnuitul „meniu”, o listă cu numerele preparatelor culinare și ale băuturilor. Consumatorii formează pe un disc asemănător celui telefonic numerele corespunzătoare și comanda sosește automat la unicul chelner al restaurantului, căruia nu-i rămîne decît s-o execute.

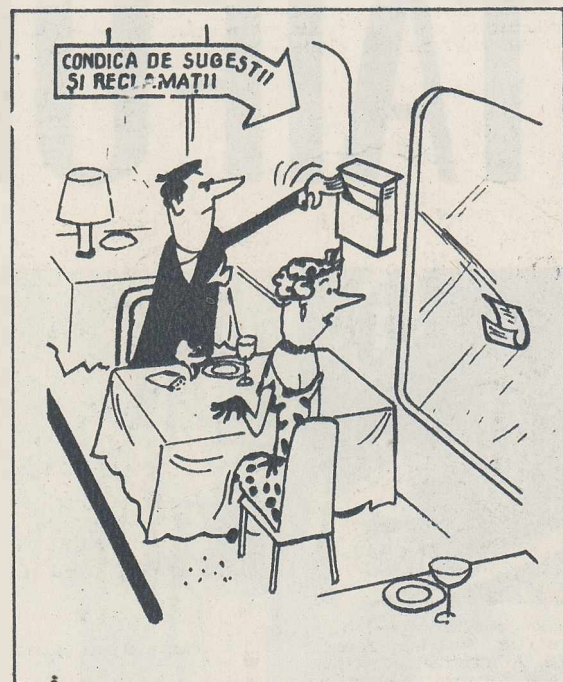
UMOR

de peste hotare

Oh, dragule! Iar ai învins!...

„L'Europeo”

La vagonul restaurant.
„Quick”

PE GUSTUL FIECĂRUIA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

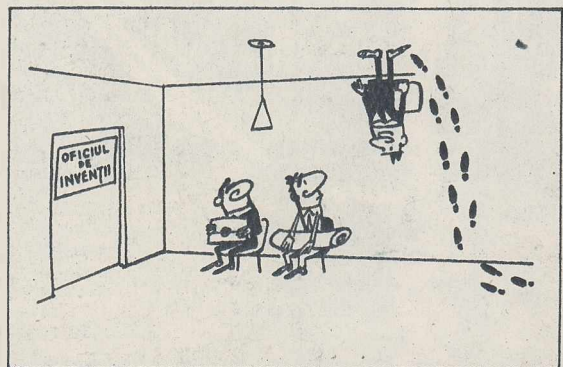
ORIZONTAL: 1) Un acru — Se conservă sărate și se acresc cu lămție. 2) Alungă amarul (fem.) — Semioval! 3) Iuți — Brînză dulce. 4.) Rîu în Cămerun — Amar... îndulcit. 5) Începă la limbă — „Dulcinea” lui. 6) Cu gust bun sau de bun gust! (fem.). 7) Scumbie sărată — Iuți! 8) Patrupede iuți — Oțet. 9) Argint — Suportul cireșilor amare pentru... dulceață. 10) Amar — Dă gust unor mîncăruri. 11) Mîncare care și-a pierdut gustul — Începă!

VERTICAL: 1) Urișă bazin... sărat — Gust începător. 2) Cu dulceață! — Iute... în mișcări. 3) Amărîți — Dulce... la urmă. 4) Ieșiți din Lacu Sărat! — Pe loc! — Frate cu gustul și mirosul. 5) Rezultă din radere — 1 august. 6) Un meci iute — Acru la mijloc! 7) Uite, iute! 8) Lapte prins, acrit — Must cu gust! 9) Jumătate acru! — Îndesula. 10) Poamă... dulce — E gustos numai fier. 11) Celebră degustătoare de mere — Îndulcirea... amarului.

Ing. Ion CARAIMAN

Dezlegarea jocului „NU-I CHIAR MURĂ-N GURĂ...”, apărut în numărul trecut

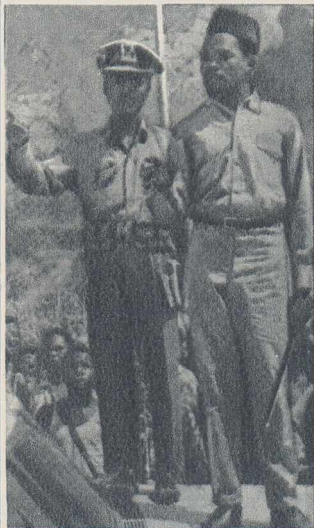
ORIZONTAL: 1) CARAIMAN — AL. 2) ASPIRATOARE. 3) LC — SUNĂTORI. 4) AUTOMACARA. 5) RL—RP—ART—P. 6) ETO — ENN — AȘE. 7) ȚARĂ — ATR — PS. 8) TAIOR — UNAC. 9) EOL — SCOFALĂ. 10) RR — ITINERAR. 11) GIMNAST — ATI.

Fără cuvinte.
„Epoca”

La Institutul de relații culturale chiliano-român din Santiago de Chile a avut loc o seară de prietenie la care au participat membri ai asociației și invitați, printre care numeroși fruntași ai vieții publice chiljene și oameni de cultură.

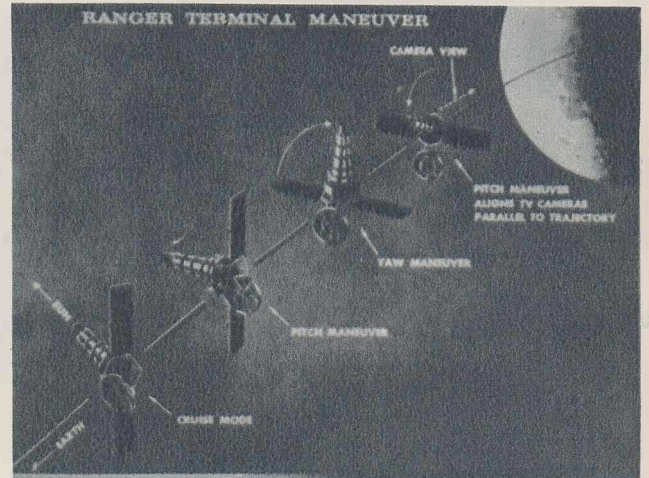
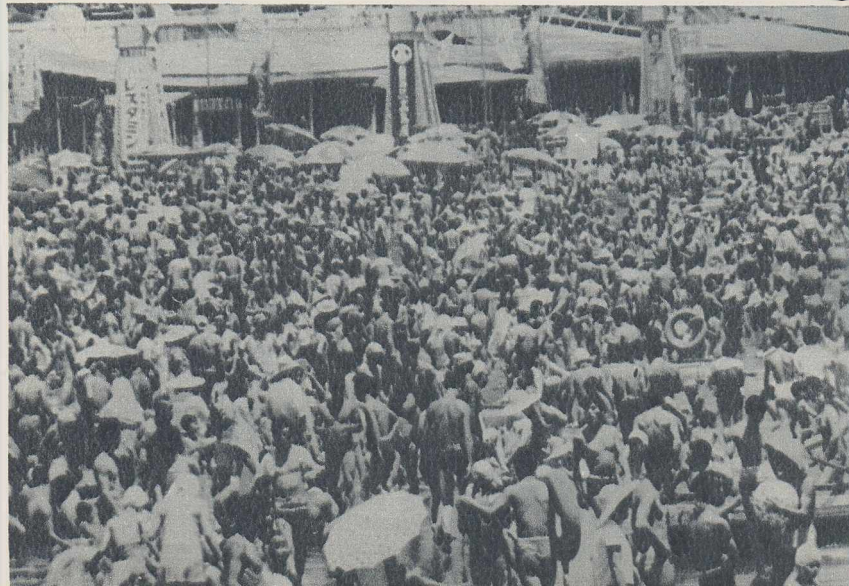

În Congo continuă acțiunile militare ale forțelor răsculate. La Albertville, capitala provinciei Katanga de nord, a fost format un guvern sub președinția lui Gaston Soumialot (în fotografie, în dreapta) conducătorul insurgenților.

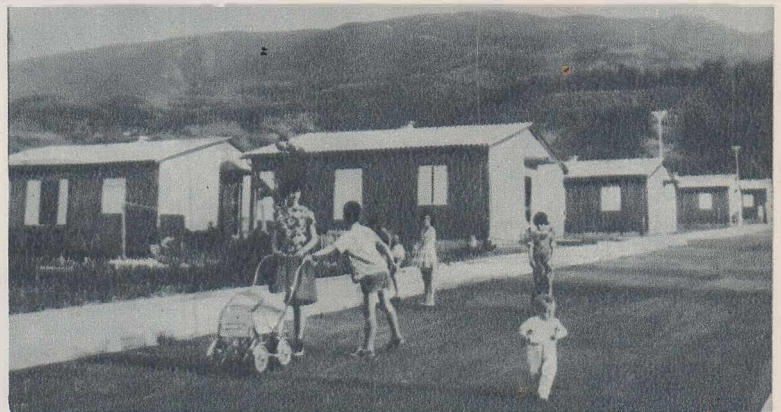
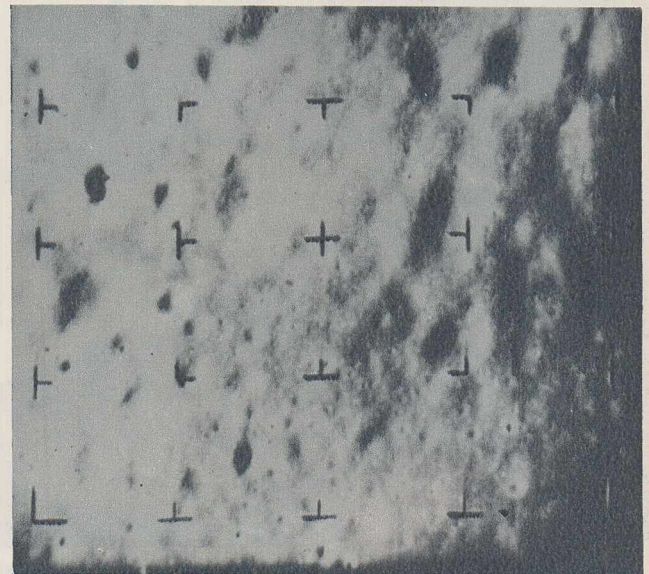

Laos. Prințul Sufanuvong (în mijloc), președintele partidului Neo Lao Haksat, împreună cu membrii Comisiei Internaționale de control din Laos.

Caniculă în Japonia. Zilnic peste 300.000 de locuitori din Tokyo iau cu asalt plaja de la Enoshima, situată la 50 km depărtare de capitala Japoniei.

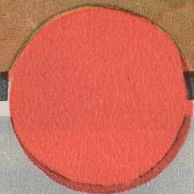

Acesta este sistemul de orientare a rachetelor „Ranger” pentru fotografierea din apropiere a Lunii. Cu puțină vreme înainte de ciocnire, obiectivul aparatului de televiziune este îndreptat prin telecomandă spre suprafața satelitului. Iată și una din cele 4.316 imagini ale Lunii recepționate prin nava spațială americană „Ranger-7” (fotografia de jos).

În anul ce s-a scurs de la cutremurul care a distrus în proporție de 80% orașul iugoslav Skopje, au fost construite cu sprijin internațional mai mult de 12.000 case din prefabricate.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, OI. 38. Telefon 17.60.10—int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni—26 lei; 6 luni—52 lei; un an—104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
 TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”.
 MACHETA: Ion Vulpescu.

La munte, la mare,

nu uitați:

PARASOL

BRONZOL

ANTISOL

NIVEA — ulei pentru sport și masaj.

